

Europaudvalget (2. samling)
KOM (2003) 0644 - Bilag 2
Offentligt

Journal: 3-6-2 / 021508

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Danmarks
Naturfredningsforening

12. september 2005

Publikationen "REACH eller kemisk kaos"

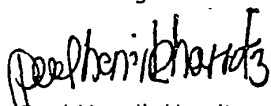
Kære medlem af Folketingets Europaudvalg,

Til din orientering fremsender vi hermed Danmarks Naturfredningsforenings nye publikation "REACH eller kemisk kaos – status og perspektiver for EU's nye kemikalielov".

I publikationen gør DN status over de hidtidige forhandlinger og beskriver perspektiverne for en aftale, der effektivt beskytter mennesker og miljøet mod farlige kemiske stoffer. Derudover præsenterer vi en række bud på, hvordan Danmark i de kommende år kan fastholde sin status som foregangsland på kemikalieområdet.

Vi håber at du vil læse rapporten og bruge vores anbefalinger i Europaudvalgets arbejde med den danske forhandlingslinje i forhold til REACH.

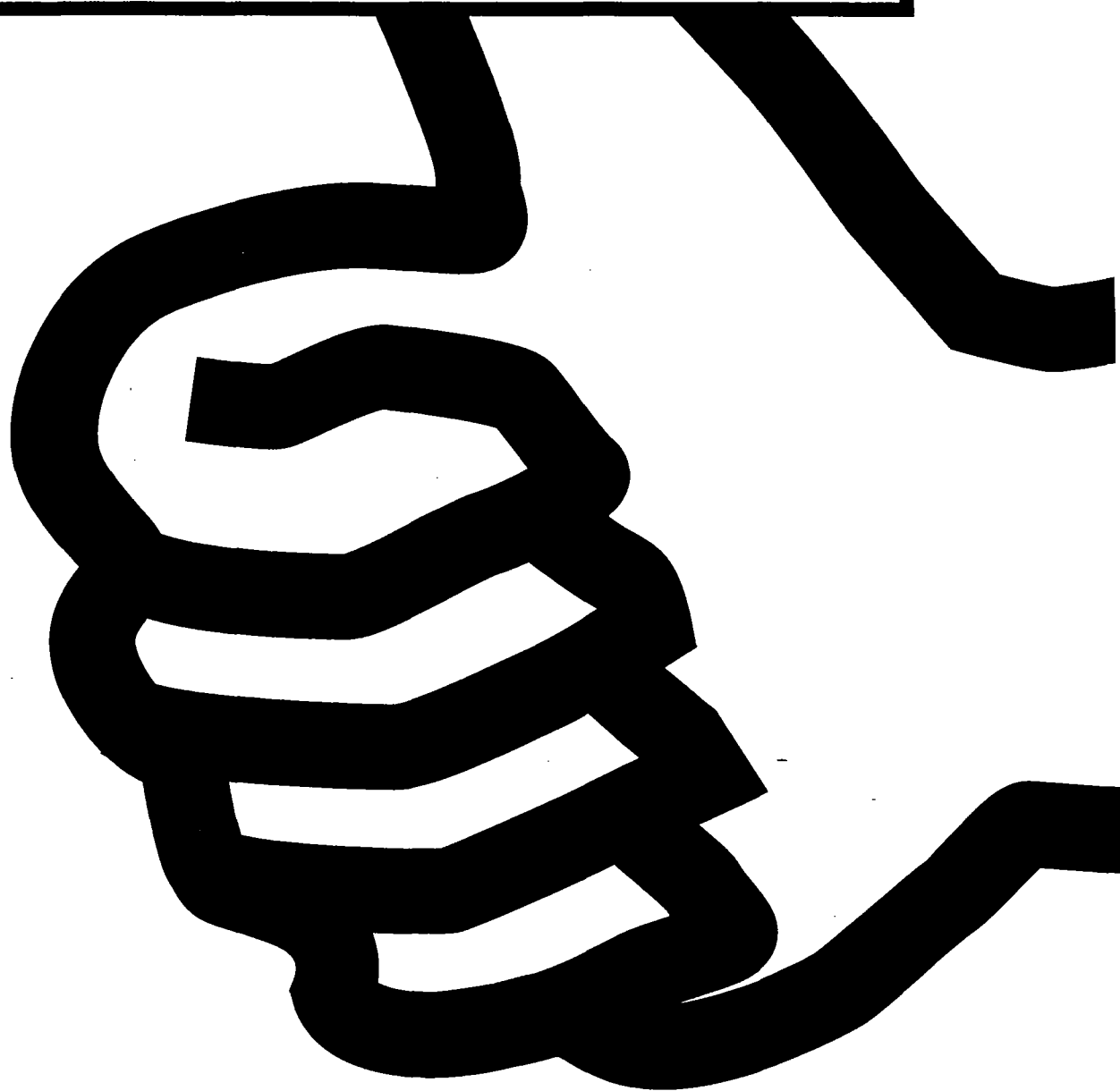
Med venlig hilsen

Roul Henrik Harritz,
Præsident

Gunver Bennekou,
Direktør

REACH eller kemisk kaos

Status og perspektiver for EU's nye kemikalielov

Danmarks
Naturfredningsforening

REACH eller kemisk kaos

Status og perspektiver for EU's nye kemikalielov

© Danmarks Naturfredningsforening, september 2005.

Tekst og layout: Michael Minter.
Layout af omslag: Lone Gudiksen Møller.

Rapporten kan læses på www.dn.dk/REACHellerKAOS

ISBN: Elektronisk udgave 87-87030-67-5
ISBN: Trykt udgave 87-87030-68-3

Publikationen er udarbejdet med støtte fra Miljøstyrelsens Rådet for renere produkter.

Publikationen må citeres med kildeangivelse.

TRYKSAG 010

Du har brug for naturen. Og den har brug for dig!

Danmarks Naturfredningsforening arbejder for et bæredygtigt samfund med et smukt og varieret landskab, en rig og mangfoldig natur og et rent og sundt miljø.

**Støt Danmarks Naturfredningsforening
- meld dig ind på tlf. 39 17 40 40
eller www.dn.dk**

Danmarks Naturfredningsforening
Masnedøgade 20
2100 København Ø
Tlf. 39 17 40 00
www.dn.dk
dn@dn.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Forord

Vi omgives i dag af titusindvis af kemiske stoffer, hvis virkning ingen kender. Og mange af de stoffer vi kender er reguleret alt for dårligt. Miljøfremmede stoffer findes næsten overalt hvor vi leder – i vores blod, i brystmælk, i husstøv og sågar i de fjerne arktiske egne.

Med forslaget til en ny kemikalielov (REACH) er EU godt på vej til at sætte en stopper for det kemiske kaos. Efter at have været på frikort i mange år skal industrien nu til at udfylde selvangivelser over de kemikalier de producerer og anvender. Det er sund fornuft og absolut rimeligt, at EU omsider kræver brugbar viden om de kemiske stoffer som vi omgiver os med i dagligdagen. Det er også naturligt, at denne viden skal komme fra industrien som fremstiller og henter store fortjenester hjem på kemikalierne. Alligevel er REACH blevet et af de mest omstridte lovforslag i EU's historie.

I denne rapport gør Danmarks Naturfredningsforening status for de politiske forhandlinger om REACH og vi beskriver perspektiverne for en aftale, der effektivt beskytter mennesker og miljøet mod farlige stoffer. Derudover præsenterer vi en række bud på hvad Danmark i de kommende år bør gøre for at fastholde sin status som foregangsland på kemikalieområdet.

REACH-forslaget er stadig under kraftig beskyldning, og derfor er det prisværdigt at Europa-Parlamentet og Rådet gør en ihærdig indsats for at nå frem til politiske aftaler inden årets udgang. Det må dog ikke ske for enhver pris. Hvis REACH bliver hullet som en si, så er vi bedre tjent uden. Det skyldes, at det med vedtagelsen af REACH vil blive stort set umuligt for Danmark og andre foregangslande at vedtage nationale regler på kemikalieområdet. Denne afgivelse af miljøpolitisk selvstændighed skal vi naturligvis tage os dyrt betalt for.

Danmarks Naturfredningsforening består ikke - som visse industriorganisationer ynder at fremstille det - af en flok kemikalieforskrækkede fanatikere, der helst vil leve uden moderne bekvemmeligheder som computere, kaffemaskiner, rengøringsmidler og biler. Vi er helt på det rene med, at kemikalier gør tilværelsen lettere og mere behagelig, og at vi også har brug for kemikalier i fremtiden. Vi mener blot, at de farligste af slagsen skal forbydes, udfases eller anvendes under streng kontrol.

Et effektivt og krævende REACH vil gavne virksomheder, der satser på udvikling og brug af sikre kemikalier, og dem har vi heldigvis mange af i Danmark. Virksomheder som Danisco og Melitec er allerede i gang med at indtage de globale markeder med alternativer til de hormonforstyrrende stoffer, og de vil f.eks. være godt hjulpet på vej af en substitutionspligt i REACH.

Hensigten med denne udgivelse er at øge befolkningens opmærksomhed omkring en af EU's vigtigste og mest kontroversielle miljøsager nogensinde. Forhåbentlig vil den også bidrage til at flere danske virksomheder, interesseorganisationer og politikere i de kommende måneder vil arbejde seriøst for en tiltrængt skærpelse af REACH.

Go' arbejdslyst.

*Poul Henrik Hartz,
Præsident i Danmarks Naturfredningsforening
September 2005*

Indhold

1	Baggrund og status for REACH	s. 3
2	DN's holdning til REACH	s. 28
3	Danmark som frontløber	s. 36
4	Yderligere information og ordliste	s. 43

1

Baggrund og status for REACH

1.1. Når kemien ikke passer	4
1.2. På vej mod REACH	6
1.3. Kommissionens forslag	12
1.4. Omkostninger og gevinster	18
1.5. Forhandlinger i Rådet	20
1.6. Forhandlinger i EU-Parlamentet	22

1.1. Når kemien ikke passer

Kemikalier er en uundværlig del af mange af de ting som vi omgiver os med såsom kosmetik, vaskemidler, møbler, tøj, computere og legetøj. De er på godt og ondt en del af vores hverdag. Problemet er, at titusindvis af kemikalier sendes på markedet, uden at der er foretaget en konkret vurdering af stoffernes farlighed for miljøet og menneskers sundhed. Vi udsættes alle sammen for kemikalier, hvis virkning ingen kender.

Trusler mod mennesker og miljø

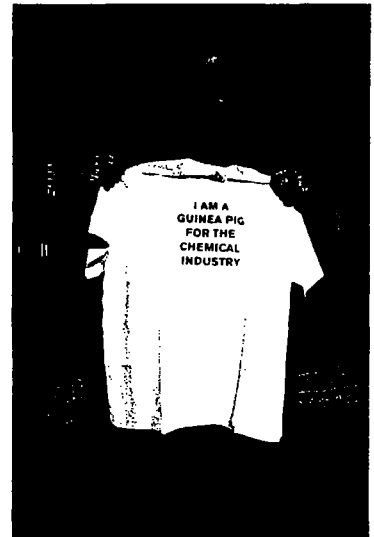
Flere af de kemikalier, som vi rent faktisk ved noget om, er forbundet med alvorlige trusler mod naturen og menneskers sundhed. Tre slags kemikalier er særligt problematiske: 1) Persistente, bioakkumulerende og giftige kemikalier, der bliver hængende i miljøet og ophobes i kroppen på dyr og mennesker. 2) Hormonforstyrrende kemikalier, der hos mennesker bliver forbundet med faldende sædkvalitet og fosterskader. 3) Kemikalier, der forårsager kræft, skader forplantningsevnen eller påvirker DNA'et.

Selv om miljøgifte kun findes i små koncentrationer i naturen, er mange af dem en alvorlig trussel, fordi de koncentrerer og akkumuleres opad i fødekæden. Føde, som dyr indtager, forbruges eller udskilles, men flere miljøgifte oplagres i kroppen. Hvis fødekæden består af mange led, kan koncentrationen i de sidste led blive så høj, at den er livstruende. I 1960'erne og 1970'erne blev flere rov-fuglearter næsten udryddet på grund af ophobede miljøgifte som DDT og PCB.

Hasard med helbredet

De fleste mennesker har også farlige kemikalier ophobet i kroppen. Selvom der er tale om små mængder er der grund til at råbe vagt i gevær. Ny forskning viser at små mængder hormonforstyrrende stoffer, der ikke giver effekter enkeltvis, kan give effekter, hvis de optræder samtidigt i miljøet. Selv små mængder af farlige stoffer kan således påvirke menneskers helbred negativt. Disse stoffer udsættes vi alle dagligt for i vores hjem, skole, institutioner og arbejdspladser.

Samtidig ved vi, at der er en foruroligende stigning i forekomsten af bryst- og testikelkræft, lav sædkvalitet samt fosterskader, især hos drengebørn. Alt sammen skader, som *kan* skyldes hormonforstyrrende stoffer. Vi har blot ikke beviset på den præcise sammenhæng mellem årsag og virkning.

Kemikalieindustrien bruger borgerne som forsøgsdyr. Foto: DN

Kemi på arbejdspladsen

Farlige kemikalier er en af de hyppigste årsager til erhvervsbetingede dødsfald i EU. Ifølge Det Finske Institut for Arbejds-miljø udsættes ca. 32 millioner arbejdstagere i EU for kræftfremkaldende stoffer på arbejdspladsen i mængder, der anses for at være sundhedsskadelige, og hvert år konstateres der mellem 35.000 og 45.000 tilfælde af erhvervsbetinget kræft med døden til følge.

Kilde: European Trade Union Technical Bureau (2005)

Kemi i hjemmet

Vi udsættes alle for en lang række kemikalier i hjemmet, også de farlige af slagsen. I en kemisk analyse af støvet fra 100 forskellige hjem i Storbritannien, Danmark, Sverige, Finland, Frankrig og Spanien har Greenpeace fundet betydelige mængder af farlige kemikalier såsom phtalater, bromerede flammehæmmere, chlorparaffiner og alkylphenoler.

Kilde: Greenpeace (2003)

Miljøgifte i ministeren

WWF Verdensnaturfonden har gennem længere tid taget blodprøver på kendte politikere fra hele Europa. Blandt de testede er EU-kommissær Margot Wallström samt tidligere miljøminister og nuværende fødevareminister Hans Christian Schmidt. Ud af 77 undersøgte kemiske stoffer havde Wallström 28 stoffer i sit blod, herunder DDT, PCB og flere af de såkaldte bromerede flammehæmmere, som er mistænkte for at kunne nedsætte fertiliteten og være årsag til fosterskader og kræft. Hans Christian Schmidt har mindst 36 kemikalier og miljøgifte pulserende rundt i blodårerne.

Fremtidens miljøproblemer kan købes i dag

Miljøgifte udledes ikke blot til naturen som følge af ulykker i produktionen eller lignende. De indgår i helt almindelige produkter og masseproduceres fordi det er en god forretning. Her et par aktuelle eksempler:

Bromerede flammehæmmere er en række kemiske stoffer der bl.a. bruges i TV-apparater, computere og mobiltelefoner for at forhindre brand. Disse stoffer ophobes i miljøet og mistænkes for at være årsag til fosterskader og kræft. Der findes alternative flammehæmmere, og de bruges af flere og flere producenter, men de er som regel lidt dyrere. På verdensplan findes der blot fire store producenter af bromerede flammehæmmere: De amerikanske Ethyl Corporation og Great Lakes Chemical Corporation, det israelske Dead Sea Bromine og det hollandske Eurobrom.

PFOS/PFOA er kemiske flourforbindelser som anvendes i produkter såsom imprægneringsmidler, brandsluknings-skum, maling og rengøringsmidler. Derudover anvendes de i produktionen af Teflon, der er populært som belægning i stegepander og til behandling af tekstiler. I 2004 viste et fællesnordisk studie, at der findes PFOS/PFOA-stoffer næsten overalt i miljøet i Norden. Det er særdeles bekymrende fordi stofferne er svært nedbrydelige og på mange måder minder om de kendte miljøgifte DDT og PCB. Den hidtil dominerende producent 3M har lagt stoffet på hylden efter fundet af stoffet i medarbejdernes blod, men DuPont, som bl.a. producerer Teflon, fortsætter ufortrødent med at anvende stoffet.

Ekspløsiv stigning i den globale produktion

Den globale produktion af kemikalier steg fra ca. 1 mio. tons i 1930 til ca. 400 mio. tons i 1995. Ifølge prognoser fra OECD vil produktionen være fordoblet i 2020. Med en andel på over en tredjedel af den globale produktion er det helt på sin plads at netop EU bestræber sig på at få skabt orden i det kemiske kaos.

Hans Christian Schmidt har miljøgifte i blodet. Foto: WWF

Kemiens vej fra fabrik til frokostbord

Fra fabrik

En fabrikant af mobiltelefoner vælger de billige og let tilgængelige bromerede flammehæmmere til sine telefoner.

Til produkt

Små mængder flammehæmmer slipper ud under produktionen. En smule kan også afdampe mens vi bruger telefonerne.

Til miljø

Størstedelen af de bromerede flammehæmmere i dette eksempel slipper løs når telefonerne bliver til affald. Her frigives stofferne bl.a. til vandmiljøet. For hvert led i havets næringskæde samler stofferne sig op i større og større koncentrationer.

Til mennesker

Stofferne ender måske på frokostbordet i en sildemad. Visse fisk indeholder i dag så mange giftstoffer at myndighederne advarer mod at spise for meget af dem. Det gælder især rovfisk såsom tun og helleflynder.

1.2. På vej mod REACH

Den eksisterende regulering af kemikalier i EU giver hverken befolkningen eller miljøet nogen sikkerhed for at kunne undgå at blive udsat for skadelige kemikalier. I dag er kemiproducenterne forpligtigede til at teste nye stoffer for deres effekter på miljø og sundhed og rapportere til miljømyndighederne om resultaterne. Men kravet gælder ikke for stoffer som er markedsført før 1981, og det er langt de fleste af de stoffer, som vi omgiver os med i dag.

Udskældt kemikaliregulering

I kølvandet på verdenstopmødet om bæredygtig udvikling i Rio i 1992 og vedtagelsen af generationsmålet i Esbjerg-deklarationen i 1995 blev det mere og mere åbenlyst at EU's kemikaliregulering var utilstrækkelig til at beskytte mennesker og miljø. Der blev for alvor sat skub i tingene på et miljøministerrådsmøde i Chester i april 1998, hvor EU-Kommissionen lovede at iværksætte en evaluering af den ineffektive kemikaliregulering. På grundlag af denne evaluering understregede miljøministrene senere på året behovet for en ny kemikaliepolitik, som afspejler forsigtighedsprincippet og bæredygtighedsprincippet. I juni 1999 vedtog miljøministrene en klar opfordring om, at EU-Kommissionen skulle fremlægge et politikdokument om en ny kemikaliestrategi inden udgangen af 2000.

Københavns-erklæringen

I oktober 2000 afholdt Danmarks Naturfredningsforening, Det Økologiske Råd og Forbrugerrådet i samarbejde med de europæiske paraplyorganisationer EEB og BEUC en international konference i København om EU's kemikaliepolitik. Det konkrete resultat var "Copenhagen Chemicals Charter" med følgende fem krav til reformen af EU's kemikaliregulering:

1. Borgerne har ret til oplysning – bl.a. om, hvilke kemikalier der findes i hvilke produkter.
2. Der skal fastsættes en tidsfrist for vurdering af alle kemikalier på det europæiske marked. Alle anvendelser af kemikalier skal godkendes, og det skal påvises, at anvendelsen er forsvarlig.
3. Der skal ske udfasning af persistente, dvs. ikke-nedbrydelige kemikalier og kemikalier, der ophobes i levende organismer.
4. Skadelige kemikalier skal erstattes af mindre skadelige alternativer.
5. Vi har en forpligtelse til at stoppe alle udledninger af farlige kemikalier til miljøet inden år 2020.

EU's kemiske kaos

- Der er registreret godt 100.000 kemiske stoffer i EU's kemikaliregister.
- 90-95 pct. af stofferne er hverken testede eller evaluerede.
- 3-5 pct. af stofferne er klassificerede som farlige.
- Ifølge computer-modellen QSAR burde 40-45 pct. af stofferne være klassificerede som farlige.
- Af de 2.700 stoffer som er markedsført efter 1981 er 40 pct. klassificerede som farlige.

REACH bliver til

Marts 1998

Danmark, Sverige, Finland, Holland og Østrig udsender notat om behovet for reform af EU's kemikaliregulering.

April 1998

Miljøministerrådsmødet i Chester anerkender notatet fra marts.

November 1998

EU-Kommissionen udgiver kritisk evaluering af kemikalireguleringen.

Juni 1999

Miljøministerrådet giver EU-Kommissionen et klart mandat til en omfattende reform af kemikalireguleringen.

Oktober 2000

"Copenhagen Chemicals Charter" vedtages på international konference i København.

Februar 2001

EU-Kommissionen udgiver hvidbog om EU's kemikalireform.

Juni 2001

Miljøministerrådet vedtager konklusioner om hvidbogen.

November 2001

Europa-Parlamentet vedtager erklæring om hvidbogen.

Maj-juli 2003

Internethøring om Kommissionens udkast til REACH.

Oktober 2003

EU-Kommissionen vedtager sit endelige REACH-forslag og sender det videre til behandling i Rådet og Europa-Parlamentet.

Hvidbogen om EU's kemikaliepolitik

Den 13. februar 2001 blev hvidbogen om "en strategi for en ny kemikaliepolitik" offentliggjort. Her foreslog EU-Kommissionen, at eksisterende og nye stoffer efter en overgangsperiode skal være omfattet af samme procedure i det såkaldte REACH-system.

De centrale elementer i forslaget var: 1) at alle kemiske stoffer produceret i mængder over 1 ton skal registreres i en central database, 2) at hovedansvaret for fremskaffelse af viden om de kemiske stoffer skal ligge hos industrien, 3) at downstream-brugere sammen med producenter og importører skal påtage sig ansvaret for alle aspekter af deres produkters sikkerhed, 4) at særligt problematiske stoffer skal have en anvendelsesspecifik godkendelse inden de kan tages i brug og 5) at farlige stoffer skal erstattes med mindre farlige stoffer når der findes egnede alternativer.

Positive miljøorganisationer

De europæiske miljø- og forbrugerorganisationer hilste generelt hvidbogen velkommen, men ønskede en række opstramninger af forslaget med et langt stærkere afsæt i forsigtighedsprincippet, hvilket i vid udstrækning blev imødekommet af Miljøministerrådet og Europa-Parlamentet.

Rådet og EU-Parlamentet kræver opstramninger

Rådet og Europa-Parlamentet hilste hvidbogen velkommen i vedtagelser fra henholdsvis juni og november 2001. Begge institutioner krævede opstramninger af Kommissionens forslag på en række områder. Blandt andet i form af bedre information til forbrugerne, simpel registrering af stoffer under 1 ton og et klart krav om substitution af farlige stoffer når der findes mindre farlige alternativer.

Transatlantisk modoffensiv

Med hvidbogen om EU's ny kemikaliepolitik lød startskudtet for en af de mest massive og aggressive lobbyindsatser i EU's historie. Rådets og Europa-Parlamentets krav om opstramninger sendte chokbølger igennem den europæiske kemikalieindustri, og med brancheorganisationen European Chemical Industry Council (Cefic) i front blev der hurtigt stablet en modoffensiv på benene. Det skete med særdeles aktiv opbakning fra USA's kemikalieindustri og Bush-regeringen.

På foranledning af den amerikanske kemikalieindustri udsendte USA's udenrigsminister Colin Powell i marts 2002 en "action request" til ambassaderne i Europa, hvor de

REACH

REACH er en engelsk forkortelse for:

Registration (registrering)
Virksomhederne skal oplyse, hvilke kemiske stoffer de fremstiller eller anvender, hvad de vil bruge stofferne til, og hvordan de vil mærke dem.

Evaluation (vurdering)
Myndighederne skal vurdere oplysningerne for problematiske kemiske stoffer.

Authorisation (godkendelse)
Myndighederne skal give en tilladelse, før virksomhederne må bruge de særligt problematiske stoffer, og virksomhederne skal bevise, at det er sikkert at bruge stofferne.

Chemicals (kemikalier)
Samlingsbetegnelse for kemiske stoffer og blandinger af disse.

"Der er mange positive forslag i hvidbogen, men den giver ikke en klar tilslutning til målet om at alle farlige stoffer skal være udfaset inden 2020. Hvidbogen giver desværre heller ikke en klar og entydig tilslutning til forsigtighedsprincippet".

*Danmarks Naturfredningsforenings
høringssvar om hvidbogen,
marts 2001*

"EU har allerede et omfattende regelværk for kontrol med kemiske stoffer, og der er stort set ingen direkte beviser for, at udbredte sygdomme eller skader på økosystemet skyldes brugen af menneskeskabte kemikalier".

*Cefic's generaldirektør, Alain Perroy,
i et brev til medlemmerne af EU-Parlamentet, november 2001*

blev beordret til at arrangere møder med de nationale miljø-, erhvervs- og udenrigsministerier for at overbevise dem om at hvidbogen var for vidtgående og bureaukratisk og burde erstattes af frivillige aftaler. Siden da har USA gentagne gange forsøgt at spænde ben for REACH, bl.a. ved at indbringe sagen for Verdenshandelsorganisationen WTO.

Kemikalieindustrien lodret imod

Mens Cefic støttede hvidbogens overordnede politiske mål om at beskytte menneskers sundhed og miljøet, skabe større gennemsækelighed for forbrugerne, sikre sammenhængen i EU's indre marked og fremme kemikalieindustriens konkurrenceevne, så var organisationen lodret imod helt centrale elementer i Kommissionens forslag. Hovedkritikken gik på at kemikalierereguleringen burde baseres på omfattende risikovurderinger, og ikke på en vurdering af stoffernes iboende egenskaber såsom persistens og bioak-kumulerbarhed. Generelt betragtede Cefic hvidbogens foranstaltninger som alt for bureaukratiske og skadelige for kemikalieindustriens konkurrenceevne.

BASF i nøglerolle

Da topchefen fra den tyske kemigigant BASF, Eggert Voscherau, i sommeren 2002 blev valgt som formand for Cefic blev lobbyindsatsen imod REACH intensiveret. Store dele af det europæiske erhvervsliv blev mobiliseret via den europæiske arbejdsgiverorganisation UNICE, som tilfældigvis også havde en BASF-topchef som formand. Med trusler om massive jobtab fik Cefic også fagforeningerne i de store kemikalieproducerende lande med på vognen. Endelig blev en lang række dyreværnsorganisationer mobiliseret med postulater om at REACH vil koste mindst 12 millioner forsøgsdyr livet.

Talkrig om konsekvenser

I efteråret 2002 udbrød en langvarig talkrig om konsekvenserne af REACH. Den tyske industriorganisation BDI placerede sig centralt på slagmarken med offentliggørelsen af en analyse fra konsulentfirmaet Arthur D. Little (ADL) som viste, at REACH ville lægge den tyske økonomi i ruiner. Ifølge analysen ville REACH i værste fald medføre et produktionsfald i den tyske fremstillingsindustri på 20 pct., en nedgang i bruttonationalproduktet på 6,4 pct. og tab af 2,4 millioner tyske arbejdspladser. Selv om ADL efterfølgende er blevet stærkt kritiseret for sine grove metodiske fejl og overdrivelser, så anvendes deres beregninger stadig i industriens lobbyaktiviteter. Blandt andet i Dansk Industris publikation "Erhvervspolitik til tiden" fra januar 2005 (læs mere om talkrigen på side 18).

Kemikalieindustriens talerør

Med et årligt budget på ca. 300 millioner kroner og omkring 150 fuldtidsansatte i hovedkvarteret i Bruxelles arbejder brancheorganisationen European Chemical Industry Council (Cefic) for at fremme kemikalieindustriens interesser.

Cefic's medlemmer tæller store multinationale selskaber som BASF, Bayer, Dow Europe, DuPont, Procter & Gamble og Unilever. Blandt de danske medlemmer er Procesindustriens Brancheorganisation, Haldor Topsøe, Lundbeck, Novo Nordisk og Novozymes.

Miljøets talerør

Med et årligt budget på ca. 12 millioner kroner og omkring 10 fuldtidsansatte i sekretariatet i Bruxelles arbejder European Environmental Bureau (EEB) for at styrke miljøbeskyttelsen i EU. Blot én af de ansatte arbejder med REACH på fuld tid.

EEB er europæisk paraplyorganisation for 140 natur- og miljøorganisationer i alle EU's medlemslande. Organisationerne har tilsammen over 15 millioner personlige medlemmer. De danske medlemsorganisationer er Danmarks Naturfredningsforening og Det Økologiske Råd.

Splittelse i Kommissionen

Den massive lobbykampagne imod REACH skabte splittelse i EU-Kommissionen mellem Generaldirektoratet for Miljø, som ønskede at følge Rådets og Europa-Parlamentets krav, og Generaldirektoratet for Erhverv, som ønskede at tilgodese kemikalieindustriens interesser. Kampagnen formåede også at få flere regeringsledere – som tidligere havde krævet en styrket kemikalieregulering – til at gå imod REACH. I sidste ende var det kemikalieindustriens snævre økonomiske interesser som løb af med sejren.

Svækket lovudkast i internethøring

I maj 2003 sendte EU-Kommissionen et 1200-siders udkast til en ny kemikalielov i høring. Udkastet var svagere end hvidbogen, både i omfang og krav til sikkerhed og information, og det indeholdt stort set ingen af de opstramninger som Rådet og EU-Parlamentet havde krævet. De alvorligste svækkelser var: 1) At reguleringen nu omfattede væsentligt færre stoffer, 2) at eksistensen af et mere sikkert alternativ ikke længere var tilstrækkelig årsag til at afvise godkendelse af et farligt stof og 3) at producenter og importører kun skal analysere sikkerheden ved stoffer, som afgives fra produkterne i et væsentligt omfang.

6500 hørings svar

Efter høringsfristens udløb i juli 2003 var der kommet omkring 6500 hørings svar på Kommissionens udkast. De fleste var fra kemikalieindustrien, deres ansatte og tilknyttede organisationer, men der var også svar fra miljøorganisationer, forbrugerorganisationer, fagforeninger, dyreværnsorganisationer mv.

Miljøorganisationerne mente at forslaget generelt var et skridt i den rigtige retning, men beklagede stærkt de alvorlige svækkelser og mangler i udkastet. Herunder svækkelserne i forhold til substitutionsprincippet, de omfattende fortrolighedshensyn, de uklare definitioner og de lange overgangsperioder.

Trods svækkelserne i lovudkastet var kemikalieindustrien stadig ikke tilfreds og internethøringen var derfor en kærdommen lejlighed til at fortsætte modoffensiven. I mange af industriens hørings svar blev der refereret flittigt til forudsigelserne om massive omkostninger og jobtab fra ADL m.fl. Mange hørings svar hævdede også, at lovudkastet var i direkte modstrid med den såkaldte Lissabon-strategi, som skal gøre EU til verdens mest konkurrencedygtige økonomi og at det ville føre til en omfattende udflytning af kemikalieproduktionen til lande uden EU.

Krav om en giftfri fremtid!

"Vi ønsker at vores helbred og miljøet beskyttes ordentligt mod farlige kemikalier. Derfor opfordrer vi Kommissionen til at vedtage en kemikalielov som sikrer:

- En forpligtelse til at udfase kemikalier som ophobes i dyr, mennesker eller miljøet samt hormonforstyrrende stoffer. Brugen af sådanne stoffer skal kun tillades midlertidigt hvis brugen af dem er afgørende for samfundet og der ikke findes mere sikre alternativer,
- fuld adgang til information for forbrugere og virksomheder, også om kemikalier i produkter og
- at importerede produkter omfattes af samme sikkerhedskrav som dem der produceres i EU.

Lovudkastet opfylder ikke disse krav. Systemet vil ikke fungere effektivt og beskytte fremtidige generationer hvis dette ikke ændres."

Svar på Kommissionens internethøring underskrevet af 23.620 personer og 283 organisationer via www.chemicalreaction.org

"Det foreslåede system fungerer ikke. Det vil have negative konsekvenser for den europæiske kemikalieindustri konkurrenceevne på det globale marked, dens bidrag til Europas økonomiske velstand og dens evne til at finansiere innovation[...] vi må fastholde det grundlæggende princip om at solide videnskabelige risikovurderinger styrer kemikalielovgivningen."

Svar på Kommissionens internethøring fra Cefic

Konkurrenceevne i højsædet

Industriens skræmmescenarier og trusler om udflytning gav genlyd i regeringskontorerne i de store kemikalieproducerende lande. Den 20. september 2003 sendte Tony Blair, Jaques Chirac og Gerhard Schröder et fælles brev til EU-Kommissionens formand Romano Prodi hvor de mindede om at EU's regeringsledere i marts samme år havde besluttet at reducere bureaukratiet og styrke de europæiske virksomheders konkurrenceevne. De understregede, at "en fremtidig kemikaliepolitik i EU skal indrettes på en måde, der sikrer hensynet til miljø, sundhed og forbrugere uden at bringe den europæiske kemikalieindustri internationale konkurrenceevne i fare". Brevet var et vink med en vognstang om at økonomien skulle have førsteprioritet hvis beskyttelsen af mennesker og miljø ikke er foreneligt med hensynet til kemikalieindustriens internationale konkurrenceevne.

EU-ledere vender på en tallerken

Kommissionen og uafhængige økonomer havde afvist industriens tal som en helt urealistisk skræmmekampagne og fremhævet, at de samfundsøkonomiske fordele ved REACH langt ville overstige udgifterne i form af færre udgifter til sundhedsvæsenet og forureningsbekæmpelse. Miljøorganisationerne havde desuden påpeget, at REACH-forslaget ville forbedre konkurrenceevnen, fordi borgerne oftest foretrækker de sikreste produkter. Men forgæves.

Uagtet at samtlige EU-regeringer to år tidligere havde krævet opstramninger af Kommissionens hvidbog, og at regeringslederne havde opfordret til at lovgivningen skulle træde i kraft senest i 2004, så var beskeden nu, at REACH-forslaget var uacceptabelt. Blair, Chirac og Schröder afsluttede deres brev med et krav om at Kommissionen i samarbejde med EU-formandskabet skulle sikre, at Konkurrenceevnerådet kom til at spille en afgørende rolle i forhandlingerne om REACH. Det blev honoreret en måned senere da Det Europæiske Råd, med Italiens premierminister Silvio Berlusconi i formandsstolen, besluttede at flytte ansvaret for forhandlingerne fra Miljøministerrådet til Konkurrenceevnerådet.

Ingen regeringsledere gik imod beslutningen.

Med venlig hilsen... Chirac, Schröder og Blair lægger pres på Kommissionen i et fælles brev. Foto: Bundesregierung

EU-topmøde oktober 2003. Anders Fogh Rasmussen hilser velkommen af Silvio Berlusconi. Foto: Rådet

"EU-lovgivningen bør ikke være et handicap for EU's konkurrenceevne i forhold til andre store økonomier[...] Det kommende forslag om kemikalier, som Rådet (konkurrenceevne) skal drøfte i samordning med andre råds-sammensætninger, bliver en første lejlighed til at følge denne linie"

Konklusioner fra EU-topmødet den 16.-17. oktober 2003

"Jeg vil gerne understrege, at regeringens opfattelse er, at reguleringen af kemikalier har til formål at beskytte miljøinteresser, sundhedsinteresser og forbrugerinteresser."

Statsminister Anders Fogh Rasmussen i Folketingets spørgetid, 19. november 2003

Her går det godt

Hovedsædet for verdens største kemikalieproducent BASF i Ludwigshafen i Tyskland. På et areal på over 7 km² fremstilles der over otte millioner tons produkter om året. Koncernen har i en årrække fremlagt det ene fremragende regnskab efter det andet. Årsregnskabet for 2004 viser et samlet salg på 37,5 milliarder euro (280 mia. kr.), hvilket er en stigning på 12,5 pct. i forhold til 2003. Nettoindkomsten blev mere end fordoblet i forhold til 2003. BASF øgede endnu engang sit salg og indtjening i alle dele af verden og vandt større globale markedsandele. Bagsiden af medaljen var, at antallet af beskæftigede faldt med 6 pct. til 81.955 ansatte. Foto: BASF, 2002.

Invisible Contribution. Visible Success.

Invisible Contribution – BASF is an essential partner in many industries, working with customers to develop and optimize solutions. Throughout the world we meet the most diverse challenges, mainly from behind the scenes.

Visible Success – The results of our partnerships are worth seeing. More effective UV filters for even better sun protection are one example of the work which we improve processes, increase quality, reduce costs – contributing to the success of our customers and a better quality of life for all.

www.basf.com/chemie

CHEMICALS
PLASTICS
PERFORMANCE MATERIALS
AGRICULTURAL PRODUCTS
AGROPHARMACEUTICALS
OIL & GAS

BASF
The Chemical Company

BASF på charmeoffensiv. "Usynligt bidrag. Synlig succes" var mottoet for en storstilet imagekampagne som BASF lancerede i 2004 i Tyskland, Frankrig, Italien, Spanien, Belgien, Storbritannien, Holland, Polen og Schweiz. BASF's erklærede mål med kampagnen var at "appellere til mennesker med en aktiv interesse i politik, erhvervsliv og samfundsforhold". Foto: BASF, 2004.

1.3. Kommissionens forslag

Den 29. oktober 2003 vedtog EU-Kommissionen sit endelige forslag til en forordning om registrering, vurdering, godkendelse og begrænsninger af kemikalier (REACH). I en pressemeddelelse brystede Kommissionen sig af, at REACH var et eksempel på en politisk beslutning hvor alle berørte parter var blevet inddraget, og at de indsamlede kommentarer havde resulteret i "betydelige ændringer, som havde til formål at gøre systemet mindre dyrt, mindre bureaukratisk og mere praktisk anvendeligt, samtidig med at det styrker beskyttelsen af sundheden og miljøet". I realiteten havde Kommissionen – endnu engang – vendt det døde øre til Miljøministerrådet, Europa-Parlamentet, de europæiske miljø- og forbrugerorganisationer og udvandet miljøkravene endnu mere.

Fuld af smuthuller, mangler og mere bureaukrati

Det endelige forslag er en stærkt svækket udgave af høringsudkastet, som igen var en svækkelse af intentionerne i hvidbogen. Forslaget indeholder en række alvorlige smuthuller, mangler og bureaukratiske krumspring, som gør loven mere kompliceret samt ineffektiv i forhold til sit væsentligste formål, nemlig at beskytte mennesker og miljø. De alvorligste svagheder er: 1) At der kun skal udarbejdes kemikaliesikkerhedsvurderinger af de stoffer som produceres i mængder over 10 tons pr. år, 2) at industrien blot skal sørge for at de farligste stoffer er under "forsvarlig kontrol", 3) at kemikalier i produkter kun skal omfattes hvis de anvendes eller importeres i mængder over 1 ton pr. produkttype, og hvis de forventes at sive ud af produktet og 4) store fortrolighedshensyn og indviklede procedurer for adgang til sikkerhedsinformation om kemikalier.

Der skal kød på skelettet

Når dette er sagt, så er det naturligvis positivt, at skelettet til en ny kemikaliereregulering trods alt kom på plads. Forslaget er en forbedring i forhold til EU's nuværende regulering, men der er stor risiko for at forslaget svækkes yderligere i de kommende måneders forhandlinger i Rådet og Europa-Parlamentet. Mange virksomheder, organisationer og politikere ønsker stadig, at udvande REACH til ukendelighed eller se det forsvinde helt fra jordens overflade. Der bliver brug for et stærkt folkeligt pres, hvis der skal kød på kemikalieskelettet.

På de følgende sider gives et resumé af Kommissionens forordningsforslag.

Tidligere Miljøkommissær Margot Wallström og industrikommissær Erkki Liikanen præsenterede REACH-forslaget den 29. oktober 2003. Fotos: Europa-Kommissionen

Sagt om REACH-forslaget

"Forslaget er blot en svag skygge af tidligere udkast, som er blevet udvandet for at imødekomme en lang række ubegrundede krav fra industrien. 11 år efter vedtagelsen af denne lov vil der stadig være for lidt sikkerhedsinformation om to tredjedele af stofferne i EU's register."

Pressemeddelelse fra EEB, Friends of the Earth, Greenpeace, European Public Health Alliance og Women in Europe for a Common Future, 29. oktober 2003

"Når Kommissionen estimerer den totale omkostning ved REACH til at være otte til tolv gange lavere end forudsigelserne i andre studier (Industriens egne, red.), så viser det klart, at Kommissionens økonomiske vurderingsmetoder skal ses efter i sømmene."

UNICE's formand, Jürgen Strube, 29. oktober 2003

"Den Europæiske Faglige Sammenslutning mener, at REACH-forslaget yder et betydeligt bidrag til de forpligtelser om at gennemføre en bæredygtig udvikling, som EU og dets medlemsstater indgik i Lissabon og Göteborg."

Udtalelse fra den europæiske sammenslutning af fagforeninger (ETUC), marts 2004

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH), om oprettelse af et europæisk kemikalieagentur og om ændring af direktiv 1999/45/EF og forordningen om om persistente organiske miljøgifte

Kom (2003) 644

Formål

Det overordnede formål med forslaget er:

- at beskytte mennesker og miljø
- at fastholde og forbedre konkurrenceevnen for EU's kemiske industri
- at imødegå opsplittning af markedet
- større gennemsækelighed
- tættere tilknytning til internationale bestræbelser
- at fremme undersøgelser uden brug af hvirveldyr
- overensstemmelse med WTO.

Begrundelse, Artikel 1

Forordningen bygger på forsigtighedsprincippet.

Omfanget af forslaget

Forslaget omfatter fremstilling, import og brug af kemiske stoffer, herunder stoffer, der indgår i kemiske produkter (i EU kaldet præparater) og artikler (andre varer end kemiske stoffer og produkter). En række områder er dog generelt undtaget fra REACH, hvilket gælder radioaktive stoffer, stoffer i transit og ikke-isolerede mellemprodukter.

Artikel 2

Registrering

Registrering af kemiske stoffer er REACH-systemets fundament. Generelt gælder det, at stoffer, der ikke er registrerede, ikke må markedsføres ("no data, no market"-princippet).

Artikel 4-36

Hvad skal registreres?

Enhver producent eller importør af et kemisk stof, som produceres eller importeres i mængder over 1 ton pr. år, skal lade stoffet registrere i det nye Kemikalieagentur, som oprettes i forbindelse med etableringen af REACH.

Artikel 5-6

Ved registreringen skal producenten eller importøren af et stof fremskaffe oplysninger om stoffets egenskaber og anvendelse, så stoffet kan håndteres på en forsvarlig måde. Omfanget af oplysninger afhænger som udgangspunkt af den producerede eller importerede mængde.

Bilag V, VI, VII og VIII

Hvornår skal det registreres?

Der er – afhængig af produktionsmængden - fastsat overgangsregler for, hvordan "eksisterende stoffer" skal omfattes af systemet. CMR-stoffer (kræftfremkaldende, mu-

Artikel 19, 21

tagene eller reproduktionsskadelige stoffer) skal registreres senest 3 år efter forordningens ikrafttræden. Det samme gælder for stoffer, der produceres eller importeres i mængder over 1.000 tons pr. producent/importør om året. Stoffer der produceres i mængder over 100 tons om året pr. producent/importør skal senest registreres 6 år efter, mens stoffer der produceres/importeres i mængder på 1-100 tons pr. år, senest skal være registrerede 11 år efter forordningen træder i kraft.

Undtagelser fra registreringen

Følgende stoffer er undtaget fra registreringspligten: 1) stoffer der anvendes i lægemidler, 2) aktivstoffer som udelukkende anvendes i biocider og plantebeskyttelsesmidler 3) polymerer (plastic typer som pvc, polyethylen, og polycarbonat), 4) stoffer, der anvendes som tilsætningsstoffer i fødevarer og foder eller i kosmetik er delvist undtaget, da der ikke skal foretages en vurdering af sundhedsrisici, 5) stoffer, der udelukkende anvendes til procesorienteret forskning eller produktudvikling er undtaget fra registrering i 5 år, 6) stoffer på bilag II, som indeholder en liste af stoffer, der også er undtaget i den nuværende forordning om eksisterende stoffer og 7) stoffer på bilag III, som indeholder en række undtagelser vedr. radioaktive stoffer, reaktionsprodukter, hydrater og mineraliske råstoffer.

**Artikel 4, 5, 7, 8, 13
Bilag II, III**

Kemikaliesikkerhedsrapport

Ved registreringen af stoffer, som produceres/importeres i mængder over 10 tons pr. år skal producenten/importøren udføre en vurdering af stoffets risici for menneskers sundhed og miljøet, og dokumentere dette i en kemikaliesikkerhedsrapport (Chemical Safety Report). Downstreambrugere skal informere producenten om hvordan stoffet anvendes, og rapporten skal indeholde oplysninger om hvordan stoffet bruges på en sikker måde. For stoffer som er klassificerede som farlige eller anses for særligt problematiske skal rapporten indeholde en risikovurdering af alle kendte anvendelser samt anbefalinger om tiltag til begrænsning af en eventuelt identificeret risiko.

Artikel 13

Adgang til oplysninger

For stoffer som er klassificerede som farlige, anses for særligt problematiske eller produceres/importeres i mængder over 10 tons pr. år skal den ansvarlige for markedsføringen forsyne modtageren med et sikkerhedsdatablad. Ved leverance af et kemisk stof eller produkt, som ikke er omfattet af kravet om sikkerhedsdatablade, skal man som minimum videregive de informationer, der er nødvendige for en sikker anvendelse.

Artikel 29-30

Agenturet, som oprettes i forbindelse med REACH, skal via Internettet give adgang til oplysninger såsom stoffets handelsnavn, fysisk-kemiske egenskaber, testresultater og retningslinier for sikker håndtering. Derudover skal der på anmodning gives adgang til ikke fortrolige oplysninger i overensstemmelse med forordningen om aktindsigt. Visse oplysninger betragtes altid som fortrolige. Det gælder bl.a. sammensætningsoplysninger, den præcise anvendelse af stoffet og den præcise mængde af stoffet.

Artikel 115-116

Vurdering af stoffer

De nationale myndigheder skal vurdere om registreringsoplysningerne er fyldestgørende og korrekte. Der er lagt op til to forskellige former for vurdering: dossier-vurdering og stofvurdering.

Artikel 37-51

Dossier-vurdering

Formålet med denne vurdering er at give medlemslandene mulighed for at vurdere nødvendigheden og udformningen af de foreslåede tests. Herved kan man undgå unødigt testning på dyr, reducere omkostningerne, optimere testdesign, samt sikre, at data og omkostninger deles. Ved en dossier-vurdering tager det medlemsland, hvor produktionen/importen finder sted stilling til et testforslag fremsat af en virksomhed (registrant). Medlemslandene kan også foretage dossier-vurderinger for at kontrollere om en registrering i øvrigt lever op til de fastsatte krav.

Artikel 38-43

Stofvurdering

Formålet med en stofvurdering er, at et medlemsland ved mistanke om, at et stof udgør en risiko for sundhed eller miljø, kan indhente information om dette stof til brug for en vurdering af, om der er behov for at begrænse risikoen eller om stoffet er omfattet af godkendelsesordningen i REACH. Agenturet skal udvikle kriterier til prioritering af stoffer til yderligere vurdering og medlemslandene skal hvert år aflevere en rullende arbejdsplan for hvilke stoffer de vil vurdere.

Artikel 43a-46

Godkendelse af stoffer

Målet med godkendelsesordningen i REACH er at sikre, at risikoen fra særligt problematiske stoffer er velkontrolleret, eller at de erstattes af andre egnede stoffer eller anden teknologi. Fortsat anvendelse af særligt problematiske stoffer kræver derfor en godkendelse.

Artikel 52-63

Hvilke stoffer er omfattet?

Definitionen af særligt problematiske stoffer baseres på stoffernes iboende egenskaber og omfatter følgende:

Artikel 54

- CMR-stoffer i kategori 1 og 2 (kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionsskadelige stoffer),
- PBT- og vPvB-stoffer (PBT-stoffer er svært nedbrydelige, ophobes i organismer og er giftige, vPvB-stoffer er meget svært nedbrydelige og ophobes meget i organismer),
- Hormonforstyrrende stoffer og stoffer med PBT- og vPvB-egenskaber kan blive omfattet hvis de giver alvorlige og irreversible effekter og er ligeså bekymrende som de øvrige stoffer nævnt ovenfor.

Undtagelser fra godkendelsesordningen

Stoffer til en række anvendelser, der er omfattet af andre godkendelsesordninger, er undtaget fra kravet om godkendelse under REACH. Ved behandling af ansøgninger om godkendelse skal Kommissionen ikke vurdere risikoen fra virksomheder som er godkendt i henhold til IPPC-direktivet, og risikoen fra punktkilder reguleret i henhold til Vandrammedirektivets bestemmelser om forurenende stoffer og bestemmelser om prioriterede stoffer.

Artikel 53

Tildeling af godkendelser

Særligt problematiske stoffer optages på REACH-forordningens bilag XIII med en dato for, hvornår anvendelsen skal ophøre ("solnedgangsdatoen"), med mindre der er givet tilladelse til den konkrete anvendelse.

Artikel 55

En godkendelse til at anvende et særligt problematisk stof kræver, at risikoen for sundhed og miljø ved denne anvendelse er tilstrækkeligt kontrolleret. Hvis dette ikke er tilfældet, så kan man opnå en tidsbegrænset godkendelse, hvis de samfundsøkonomiske fordele opvejer risikoen for sundhed og miljø og under hensyntagen til om der findes egnede alternativer. EU-Kommissionen er ansvarlig for at træffe afgørelser om godkendelser.

Artikel 57

Begrænsninger

Når der er en uacceptabel risiko for menneskers sundhed eller miljøet som følge af fremstilling, markedsføring eller anvendelse af stoffer, så kan der vedtages nye begrænsninger ved at optage stoffet på bilag XVI (forbudsliste).

Artikel 64-70

Kommissionen kan bede agenturet om at undersøge om et bestemt stof, et præparat eller artikel udgør en risiko for sundhed eller miljø. I så fald skal Agenturet selv fremlægge et dossier. Hvis et medlemsland ønsker at få reguleret et stof, få fastsat en fælles klassificering og mærkning eller mener, at et stof bør identificeres som et PBT-, vPvB-stof eller lignende, skal det fremsende et dossier til Agenturet.

Når dossieret opfylder forordningens krav skal Agenturet offentliggøre det med de foreslåede restriktioner på Internettet så alle interesserede kan kommentere forslaget. Indenfor 9 måneder skal Agenturets "komité for risikovurdering" og "komité for socioøkonomiske analyser" komme med en udtalelse om forslaget. Den fremsendes til EU-Kommissionen som skal fremsætte et forslag til regulering senest tre måneder efter.

Agenturet

Der oprettes et nyt uafhængigt agentur, som skal varetage administrationen af hele REACH-systemet. Agenturet er tiltænkt en nøglerolle ved at skulle bistå Kommissionen, medlemslandene og andre aktører med teknisk, videnskabelig og administrativ ekspertise og vejledning. Agenturet får ansvaret for præregistrering, registrering og gensidig anerkendelse af vurderinger. Et medlemsstatsudvalg med et medlem fra hvert land vil få ansvaret for vurderingerne samt for klassificering og mærkning.

Artikel 71-108

Klassificering og mærkning

Forslaget indebærer at fælles harmoniserede klassificeringer på EU's "liste over farlige stoffer" fremover udelukkende skal omfatte CMR-stoffer i kategori 1, 2 og 3 samt stoffer, der kan give luftvejsallergi. For sådanne stoffer kan medlemslandene fremsætte forslag om harmoniseret klassificering efter procedurerne, der gælder for forslag til begrænsninger. Klassificering af stoffer for alle andre effekter, f.eks. miljøeffekter, vil udelukkende være industriens ansvar.

Artikel 109-113

Varernes fri bevægelighed og sikkerhedsklausul

Medlemslandene må ikke forbyde, begrænse eller besværliggøre produktion, markedsføring og anvendelse af et kemisk stof i sig selv, i kemiske produkter eller i artikler, hvis kravene i REACH er opfyldt. Forslaget indeholder dog en sikkerhedsklausul, der gør det muligt for medlemslandene at tage midlertidige foranstaltninger i de tilfælde, hvor det kan vises, at der er en risiko for menneskers sundhed og/eller miljøet. Anvendelse af klausulen skal straks meddeles Kommissionen, Agenturet og de andre medlemslande og medlemslandet har derefter tre måneder til at udarbejde et dossier og forslag til regulering.

Artikel 125-126

Ved tiltrædelsen af den nye EU-Kommission i november 2004 blev hovedansvaret for forhandlingerne om REACH og det kommende kemikalie-agentur placeret hos erhvervs- og industrikommissær Günter Verheugen (tv.). Han skal føre REACH i mål sammen med miljøkommissær Stavros Dimas. Fotos: Europa-Kommissionen

1.4. Omkostninger og gevinster

Der er foretaget flere og mere detaljerede konsekvensanalyser af REACH end af noget andet lovgivningsforslag i EU's historie. De mest pålidelige af dem viser, at REACH vil koste flere milliarder euro at gennemføre, men at udgiften vil udgøre en meget lille del af kemikalieindustriens omsætning. De få analyser, der er foretaget af de sundheds- og miljømæssige gevinster viser endvidere, at de samfundsøkonomiske gevinster ved REACH langt vil overstige omkostningerne.

Kommissionens konsekvensvurdering

I 2003 udgav Kommissionen en såkaldt udvidet konsekvensvurdering sammen med REACH-forslaget. Heri anslås de direkte gennemførelsesomkostninger for kemikalieindustrien at være mellem 2,3 og 3,2 mia. euro over en 11-årig periode. Omkostningerne for downstream-brugerne anslås til at være mellem 2,8 og 5,2 mia. euro over 11 år. I Kommissionens "worst case-scenario" vil det således koste erhvervslivet 764 millioner euro om året at gennemføre REACH. Det svarer til 0,13 pct. af kemikalieindustriens omsætning i 2004 eller godt 12 kroner pr. EU-borger om året.

Talkrigen fortsætter

Kemikalieindustrien var langt fra tilfreds med disse tal, og i lang tid efter fremlæggelsen af REACH-forslaget brugte industriens organisationer kravet om yderligere konsekvensvurderinger til at forhale den politiske proces og vinde politiske indrømmelser. De fortsatte også med at bruge de stærkt kritiserede konsekvensvurderinger fra Arthur D. Little (ADL), som viser, at REACH vil reducere den samlede europæiske økonomi med hele tre procent. Så sent som i januar 2005 udgav Dansk Industri en publikation, hvor ADL's beregninger blev brugt til at vise at "REACH truer den europæiske industri".

Efter massivt pres indgik Kommissionen i marts 2004 en hidtil uset aftale med CEFIC og UNICE om at fortage yderligere konsekvensvurderinger af REACH. På grundlag af en fælles forståelse bad de tre parter revisionsfirmaet KPMG om, at analysere konsekvenserne af REACH for en række virksomheder. Enkelte miljøorganisationer (EEB og WWF) og fagforeninger fik lov til at kommentere arbejdet fra sidelinien. Men efter gentagne gange at have påpeget alvorlige svagheder i KPMG's metoder uden at få ørenlyd, trak miljøorganisationerne sig fra arbejdet.

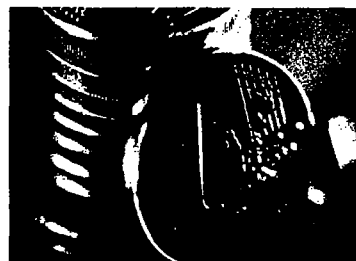
Renere miljø og bedre sundhed

12 kr.

Ifølge Kommissionens egne beregninger vil gennemførelsen af REACH i værste fald koste 764 millioner euro om året. Det svarer til 12 kroner pr. EU-borger.

Omkostninger i perspektiv

Kemikalieindustriens omkostninger ved REACH er ikke alene små i sammenligning med industriens omsætning, som i 2004 var på 586 milliarder euro. De er også små i sammenligning med andre faktorer som påvirker produktionsomkostningerne.

Omkostningsfaktor	Ændring i % af omsætning
REACH	0,13 %
Energiomkostninger 1996-2000	2,6-3,4 %
Miljøudgifter 1996-2000	1,9-2,9 %
Ændring i verdensmarkedspriser 1999-2002	+/- 20 %

Kilder: German Advisory Council on Environment (2004), www.cefic.org og egne beregninger.

Ulven kommer ikke

Industrien har ofte råbt "ulven kommer" når det drejer sig om omkostningerne ved ny miljøregulering. Men ulven viser sig heller ikke denne gang. Det bekræfter resultatet af KPMG's analyse, som blev offentliggjort i april 2005. Selvom KPMG blev stærkt kritiseret for at fokusere for meget på de virksomheder, som REACH vil gå hårdest ud over, og for lidt på de erhvervsøkonomiske gevinster, så var revisionsfirmaet ikke i stand til at påvise nogle dramatiske konsekvenser for erhvervslivet. Tværtimod, så bekræfter analysen, at der er et pænt økonomisk råderum for forbedringer af REACH.

Massive samfundsøkonomiske gevinster

De samfundsøkonomiske fordele ved REACH har ikke fået meget opmærksomhed, men de få konsekvensvurderinger som rent faktisk ser på fordelene viser, at de samfundsøkonomiske gevinster vil være mange gange større end omkostningerne. Kommissionen har for eksempel vurderet at de sundhedsmæssige fordele i forhold til arbejdsmiljøet vil give en besparelse på sundhedsudgifterne på op mod 50 milliarder euro 30-årig periode. En tilsvarende analyse fra Miljøministeriet viser, at Danmark på forebyggelse af kræft og hudsygdomme efter erhvervsmæssig udsættelse kan spare op mod 5,3 milliarder kr. over en 30-årig periode. Da der kun er regnet på erhvervsbetingede sygdomme vil den samlede potentielle besparelse på sundhedsudgifterne være langt højere.

Hertil skal lægges, at der vil være betydelige miljøforbedringer som følge af REACH, og at dette også vil medføre samfundsøkonomiske fordele. Der er imidlertid ingen konsekvensvurderinger, der har forsøgt at opgøre og værdisætte miljøgevinsten i kroner og ører.

Endelig vil der også være erhvervsøkonomiske gevinster at høste som følge af REACH. Mange virksomheder såsom H&M, Electrolux, NCC, Skanska og Hempel har således påpeget, at de vil kunne drage fordel af en effektiv kemikaliereform, som vil give dem en konkurrencemæssig fordel på det globale marked, hvor sikkerhed overfor skadelige kemiske stoffer kommer i stadig større fokus.

Kemisk kaos koster kassen

De store industriorganisationer har tabt talkrigen. Alle sobre analyser viser at omkostningerne ved REACH er til at overskue, og at en skærpet kemikalierregulering vil være en god samfundsøkonomisk forretning. Kemisk kaos koster kassen, og der skal handles nu. Vi har ikke råd til at lade være.

Sagt om KPMG-analysen

"Argumentet om at REACH, som det står i dag, vil ruinere industrien, er nu tilbagevist".

*Erhvervs- og industrikommissær
Günter Verheugen, april 2005*

"Lige meget hvor hårdt de prøver, så kan industrien ikke dokumentere at REACH er skadeligt for erhvervslivet".

*Tony Long, direktør for WWF's
European Policy Office, april 2005*

"De politikere som har været betænkelige og afventet denne analyse bør nu være sikre nok i deres sag til at lukke smuthullerne i REACH".

*Stefan Scheuer, politisk direktør i
European Environmental Bureau,
april 2005*

Spar mindst

27 kr.

Ifølge Kommissionens beregninger vil de sundhedsmæssige fordele, alene i forhold til arbejdsmiljøet være på mindst 50 mia. euro over en 30-årig periode. Det svarer til 27 kroner pr. EU-borger om året.

"Gvinsterne for samfundet ved mindskning af eksponering for sundhedsskadelige stoffer må anses for at være betragteligt undervurderet."

*Sundhedsstyrelsens høringsvar om
REACH, april 2005*

1.5. Forhandlinger i Rådet

REACH har været på Rådets dagsorden adskillige gange i 2004 og 2005, uden at der er vedtaget egentlige konklusioner. Det britiske EU-formandskab har erklæret at det vil investere mange kræfter i at nå frem til en fælles holdning inden udgangen af 2005. Danmark går efter at styrke REACH på en række områder.

Rådets arbejdsgruppe

I november 2003 blev der nedsat en forberedende arbejdsgruppe om REACH under Rådet (konkurrenceevne). Gruppen, der består af embedsmænd fra medlemslandenes erhvervs- og miljøministerier mødes cirka hver anden uge for at gennemgå Kommissionens forslag og eventuelle ændringsforslag ord for ord, og søge afklaring af spørgsmål forud for møderne i Rådet. I begyndelsen af september vil det britiske formandskab fremlægge et samlet kompromisforslag for arbejdsgruppen.

Rådsmøder

På ministerrådsmøderne har formandskabet i de fleste tilfælde blot aflagt en fremskridtsrapport, men der har også været politiske drøftelser om en række emner, som har givet anledning til konkrete ændringsforslag. Det drejer sig bl.a. om:

Duty of Care

En gruppe lande (inkl. Danmark) har forslået at genindføre forslaget fra hvidbogen om en generel forpligtigelse (Duty of Care) for industrien til at sikre en forsvarlig produktion og anvendelse af kemikalier uanset produktionsmængden.

Et stof – en registrering

Storbritannien og Ungarn har fremsat et ændringsforslag om tvungen deling af såvel data fra dyreforsøg som andre data om stoffernes egenskaber mod økonomisk kompensation til data-ejerne. Forslaget omfatter også en tvungen fælles registrering af farevurderingen, herunder forslag til klassificering og mærkning.

Prioritering af registrering

En gruppe lande (inkl. Danmark) har foreslået en højere prioritering af visse stoffer ved at fremrykke tidspunktet for registrering af og dermed kontrol med svært nedbrydelige, bioakkumulerende og giftige stoffer, som er særligt problematiske at anvende. En anden gruppe lande har fremført præference for en såkaldt risikobaseret prioritering af registreringen. En tredje gruppe lande ønsker at holde sig til Kommissionens forslag.

REACH i Rådet

11. november 2003

Kommissionen præsenterer forslaget for Rådet (konkurrenceevne).

22. december 2003

Kommissionen præsenterer forslaget for Rådet (miljø).

17. maj 2004

Rådet (konkurrenceevne) drøftede registreringsystemet, udformning af en såkaldt "duty of care" og kemikalieagenturets rolle.

28. juni 2004

Rådet (miljø) drøftede godkendelsessystemet, substitutionsprincippet og kvalitetssikring af industriens informationer.

25. november 2004

Rådet (konkurrenceevne) drøftede konsekvensvurderinger af REACH, datakrav og datadeling.

10. december 2004

Rådsmøde (miljø) drøftede konsekvensvurderinger af REACH, stoffer i artikler og prioritering af registrering.

6. juni 2005

Rådet (konkurrenceevne) drøftede konsekvensvurderinger og Agenturets rolle.

24. juni 2005

Rådet (miljø) drøftede godkendelsessystemet.

17. oktober 2005

Rådet (miljø) har REACH på dagsordenen.

28. november 2005

Rådet (konkurrenceevne) har REACH på dagsordenen.

Informationskrav for lav-volumen stoffer

En række lande (inkl. Danmark) har foreslået at udvide informationskravene for stoffer i mængder under 10 tons pr. år pr. producent/importør, således at informationerne er tilstrækkelige til 1) at beskytte arbejdere og forbrugere mod akutte forgiftninger, 2) en første klassificering og mærkning og 3) en første udpegning af særligt problematiske stoffer. Andre lande og Kommissionen har modsat sig at udvide informationskravene med henvisning til øgede omkostninger for industrien.

Stoffer i artikler

Enkelte lande ønsker i princippet at stramme bestemmelserne for at undgå konkurrence fra artikler (varer) produceret uden for EU, mens andre lande foreslår bestemmelserne helt fjernet. En tredje gruppe ønsker bestemmelserne ændret, så kravene retter sig mod tilstedeværelsen af særligt problematiske stoffer i artikler.

Substitution

En gruppe lande (inkl. Danmark) ønsker yderligere tilskyndelse til substitution eventuelt som en egentlig substitutionspligt, mens en anden gruppe fandt, at Kommissionens forslag er tilstrækkeligt. Danmark har fremsat et forslag om at indarbejde substitutionsprincippet i formålsartiklen.

Agenturets rolle

En stor gruppe lande ønsker at Agenturet skal spille en mere central rolle ved dossier-vurdering, stofvurdering og stikprøvekontroller, mens andre ønsker en central rolle for medlemslandene i forbindelse med stofvurderinger.

Danmarks forhandlingslinje

Danmark har generelt haft en ambitiøs og fornuftig holdning til REACH fra det kom på tegnebrættet første gang i 1998 og til i dag. I de aktuelle forhandlinger har Danmark bl.a. presset på for at udvide informationskravene til lav-volumen stoffer, styrke substitutionsprincippet og genindføre en "duty of care". Den positive danske holdning ses også ved, at miljøminister Connie Hedegaard deltager i Konkurrenceevnerådsmøderne når REACH er på dagsordenen. Desværre har vi endnu til gode at se et politisk modspil fra den danske statsminister og erhvervsminister i forhold til den negative indflydelse som mange af deres europæiske kollegaer har haft på forhandlingerne.

Miljøminister Connie Hedegaard og erhvervsminister Bendt Bendtsen får travlt i efteråret, hvor Rådet skal forhandle sig frem til en fælles holdning. De kommer i hvert fald på overarbejde hvis de skal nå at overbevise deres europæiske partifæller om, at et styrket REACH er god konservativ politik. Fotos: Helle Moos

Mens regeringsledere i Tyskland, Frankrig, Storbritannien og Italien alle har sat deres negative præg på forhandlingerne om REACH, så har vi stadig til gode at se et politisk modspil fra regeringsledere i de lande som ønsker at styrke REACH. Anders Fogh Rasmussen burde gøre mere for at promovere de danske synspunkter på topplan i EU. Foto: Venstre

1.6. Forhandlinger i EU-Parlamentet

I modsætning til EU's regeringsledere, så har Europa-Parlamentet været loyal overfor REACH-forslagets oprindelige formål og lagt hovedansvaret for forhandlingerne i miljøudvalget. Der er nu fremsat over 3000 ændringsforslag, som skal behandles i udvalgene frem til oktober. Hvis alt går som planlagt vil Europa-Parlamentet afslutte sin førstebehandling ved plenarmødet i Strasbourg den 14.-17. november.

Ni udvalg gransker REACH

Europa-Parlamentet startede sin behandling af REACH med en kompetencekonflikt mellem miljøudvalget og industriudvalget, der begge krævede at lede arbejdet. På grund af denne konflikt og forslaget kompleksitet kunne parlamentets førstebehandling ikke gennemføres i sidste lovgivningsperiode.

Efter parlamentsvalget i juni 2004 blev miljøudvalget valgt til at lede behandlingen af forslaget, og italieneren Guido Sacconi blev genvalgt som Parlamentets hovedordfører på REACH-forslaget. Han skal arbejde tæt sammen med svenske Lena Ek fra industriudvalget og tyske Hartmut Nassauer fra indre markeds-udvalget. Syv andre udvalg er i mindre grad involverede i arbejdet, men kan også udtale sig om REACH. Det gælder: Udvalget for beskæftigelse og sociale anliggender, Udvalget for økonomi og valutaspørgsmål, Retsudvalget, Budgetudvalget, Udvalget for kvinders rettigheder og Udvalget for international handel.

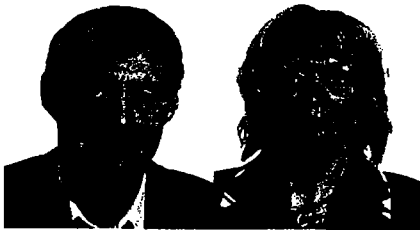
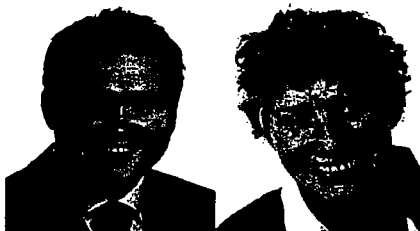
Miljøudvalgets betænkning

Den italienske socialist Guido Sacconi fremlagde den 25. februar 2005 et udkast til betænkning med 109 ændringsforslag. I begrundelsen til betænkningen skriver han, at den opnåede balance i Kommissionens forslag ikke bør forstyrres, men snarere underbygges og forbedres med henblik på at gøre systemet mere effektivt og pålideligt.

Sacconi støtter i store træk det system for registrering, der er foreslået af Kommissionen. Han betragter mængdekriteriet som det eneste, der vil kunne give en tilstrækkelig grad af retssikkerhed, og ser det i øvrigt som det vigtigste grundlag for at igangsætte ordningens andre faser - vurdering, godkendelse og begrænsning. Sacconi foreslår at fremrykke registreringen af samtlige særligt problematiske stoffer såsom PBT- og vPvB-stoffer. Derudover påpeger han, at man seriøst bør overveje det forslag, der er

Europa-Parlamentets bygning i Bruxelles.
Foto: Europa-Parlamentet.

Fire danskere sidder med i Parlamentets mest centrale udvalg i forhold til REACH. Dan Jørgensen (S) og Margrete Auken (SF) i miljøudvalget, Henrik Dam Kristensen (S) i indre markeds-udvalget og Britta Thomsen (S) i industriudvalget. Fotos: Europa-Parlamentet.

Italienske Guido Sacconi er ordfører på miljøudvalgets betænkning om REACH. Foto: Europa-Parlamentet.

stillet af visse regeringer om at øge oplysningskravene for kemikalier, der produceres/importeres i mindre mængder.

I forhold til vurderingsfasen ser Sacconi en risiko for, at en decentral beslutningstagen vil føre til procedureforskelle fra ét land til et andet og dermed til en skævvridning af det indre marked. Derfor fremsætter han en række ændringsforslag som styrker Agenturets rolle på bekostning af medlemsstaterne.

Sacconi betragter substitution som et af de vigtigste formål med REACH, og kan derfor ikke acceptere Kommissionens forslag om "tilstrækkelig kontrol" som det første kriterium for at give godkendelse . Han foreslår i stedet, at der kun skal gives godkendelse, hvis det påvises, at der ikke kan findes passende alternative stoffer og teknologier, og hvis de sociale og økonomiske fordele vejer tungere end sundheds- og miljørisici, og (først i anden række) hvis stoffet er underkastet tilstrækkelig kontrol. Han foreslår derudover, at alle godkendelser bør være tidsbegrænsede til højst fem år.

Blandt andre ændringsforslag kan nævnes en række forslag om større åbenhed i REACH-systemet gennem bedre mærkning af produkter og bedre adgang til Agenturets oplysninger, en række forslag, der skal mindske antallet af dyreforsøg og et forslag om at genindføre en forsigtighedsforpligtelse (" duty of care ").

Der er fremsat 1076 ændringsforslag til betænkningen. Dan Jørgensen (S) er forslagsstiller på 38 af dem, herunder forslag om beskyttelse af børns sundhed, forsigtighedsforpligtelsen, stoffer i artikler, datakrav for stoffer mellem 1-10 tons, fremskyndet registrering af særligt problematiske stoffer, medlemsstaternes mulighed for at foretage stofvurderinger, substitution og tidsbegrænset godkendelse, kombinerede effekter af kemikalier og større åbenhed.

Industriudvalgets udtalelse

Den svenske liberale Lena Ek præsenterede sit udkast til udtalelse den 2. marts 2005. Heri påpeges det at REACH er vigtig for opfyldelsen af EU's Lissabon-strategi, da det vil forbedre den tilgængelige viden om alle stoffer og bane vejen for nye teknologier, nye stoffer og nye virksomheder. Ifølge Ek vil den forenkling, der opnås ved at kombinere adskillige direktiver i ét og ved at etablere fælles EU-regler for kemikalier være gavnlig for både industrien for forbrugerne.

Svenske Lena Ek er ordfører på industriudvalgets udtalelse om REACH.
Foto: Europa-Parlamentet.

Ek har fremsat 52 ændringsforslag som efter hendes mening forbedre forordningens gennemførlighed og sænke omkostningerne for de små og mellemstore virksomheder.

Af hensyn til gennemførligheden foreslår Ek at indsnævre anvendelsesområdet ved undtage genanvendte materialer; mineraler, malme og andre stoffer, der ikke ændres kemisk, og som forekommer i naturen (med mindre de kan klassificeres som CMR) samt pulp, der anvendes til papirfremstilling.

Ek foreslår at kravene vedrørende registrering forenkles, samtidig med at omfanget af miljøbeskyttelsen styrkes. Forenklingen består bl.a. i, at mængden af krævede oplysninger (bortset fra nye stoffer) baseres på gennemsnittet af de forudgående tre års produktion i stedet for på det indeværende kalenderår. Derved kan der tages højde for svingninger i produktionsmængder. Det foreslås også at begrænse de obligatoriske informationskrav for produkt- og procesorienteret forskning og udvikling. Endelig skal stoffer i artikler udelukkende registreres på foranledning af Agenturet. Styrkelsen af miljøbeskyttelsen består i et forslag om at oplysninger om akut toksicitet, økotoksicitet og biologisk nedbrydelighed skal være obligatoriske for alle stoffer.

Ek foreslår at Agenturet skal være ansvarligt for beslutningsprocedurerne i alle faser af REACH med bistand og rådgivning fra medlemslandenes myndigheder. Det skal være op til agenturet selv hvornår medlemslandene skal inddrages.

På linie med Sacconi ønsker Ek at genindføre en forsigtighedsforpligtigelse i REACH ("duty of care"). Derudover vil hun forbedre forbrugernes adgang til information med et krav om, at distributører på forespørgsel skal oplyse om tilstedeværelsen af stoffer som er omfattet af godkendelsesordningen.

Der er fremsat 1301 ændringsforslag til udtalelsen. Heraf har Britta Thomsen (S) fremsat 16 ændringsforslag, bl.a. om substitutionsprincippet og stoffer i artikler.

Indre markeds-udvalgets udtalelse

Den tyske konservative Hartmut Nassauer fremlagde sit udkast til udtalelse den 4. maj 2005. Med hele 267 ændringsforslag lægger han op til en radikal forandring af Kommissionens forslag, der først og fremmest går ud på at gøre registreringssystemet risikobaseret frem for mængdebaseret.

Kort proces

"Udvalget om Industri, Forskning og Energi anmoder Udvalget om Miljø, Folkesundhed og Fødevarer om at foreslå, at kommissionsforslaget forkastes."

*Ændringsforslag til industriudvalgets udtalelse fra den tyske MEP
Werner Langen*

Tyske Hartmut Nassauer er ordfører på indre marked-udvalgets udtalelse om REACH. Foto: Europa-Parlamentet

Nassauer skriver i sin begrundelse at Kommissionens forslag vil få "overordentligt vidtrækkende følger" ikke kun for den kemiske industri og dens downstream-brugere, men også for metalindustrien, bilindustrien, tekstilindustrien mv. Han mener den afgørende svaghed er, at der kræves oplysninger uden sammenhæng med de konkrete risici, der måtte være ved stofferne.

De direkte omkostninger forbundet med at indhente oplysninger om et stof ligger ifølge Nassauer på mellem 20.000 og 400.000 euro alt efter den mængdebaserede oplysningspligt, og derfor risikerer man, at et betragteligt antal stoffer og produkter (20% eller mere) fjernes fra markedet. Ud fra disse betragtninger, og med henblik på at reducere byrderne for erhvervslivet, foreslår Nassauer at erstatte mængdetærsklerne for registrering i REACH med risikobaserede faktorer.

Det foreslåede system for risikobaseret registrering går i korte træk ud på at oplysningspligten baseres på typiske tilfælde af eksponering af mennesker og miljø, der sættes i forbindelse med bestemte anvendelseskategorier. De typiske eksponeringskategorier vil for mennesket være hovedoptagelsesvejene (oral, inhalering, dermal) og for miljøet udledningsvejene (luft, vand, jord). Dette suppleres med informationer om eksponeringens varighed (en enkelt gang eller kortvarig, lejlighedsvis, gentagne gange eller over længere tid). Inden for disse eksponeringskategorier bliver de enkelte anvendelsesformer sammenfattet til anvendelsesområder (industrielt, erhvervsmæssigt eller privat forbrug).

Efter en indledende registreringsperiode på 18 måneder, udarbejder Agenturet et stofregister over alle stoffer der fremstilles/importeres i mængder over 1 ton ud fra basisoplysninger om de væsentligste fysisk-kemiske egenskaber, de akutte virkninger på mennesker og miljø og eksponeringsoplysninger. På dette grundlag vil skal Agenturet foretage en grov risikovurdering og prioritering af den rækkefølge som den mere detaljerede registrering skal foregå i.

Nassauers udtalelse indeholder også forslag om at forsinke registreringen af CMR-stoffer og stoffer over 1000 tons med to år, et forslag om at godkendelsesproceduren ikke skal gælde for stoffer under 1 ton, en række forslag om at styrke Agenturets rolle på bekostning af medlemslandene og en række forslag om at indsnævre offentlighedens adgang til oplysninger om kemikalier.

Der er fremsat 235 ændringsforslag til udtalelsen.

Risikobaseret registrering er farligt for helbredet

Hartmut Nassauers forslag om risikobaseret registrering ligner til forveksling Cefic's holdning på området og er reelt en metode til at undgå at skulle levere grundlæggende oplysninger om de kemiske stoffer.

Problemet er, at der i dag ikke findes tilstrækkelig grundlæggende viden om stofferne på markedet, og at det derfor ikke på forhånd er muligt at udtale sig om hvorvidt brugen af et bestemt stof medfører en risiko. Formålet med REACH er netop at tilvejebringe denne grundlæggende viden, for senere at kunne vurdere stoffernes risici.

Ifølge en analyse fra Kemikalieinspektionen i Sverige vil Nassauers forslag have alvorlige konsekvenser for beskyttelsesniveauet i REACH fordi:

- Brugen af eksponeringskategorier og anvendelsesområder som grundlag for informationskrav ikke er videnskabeligt funderet.
- Registreringen ikke vil fremskaffe de oplysninger der skal til for at lave pålidelig mærkning og sikkerhedsinformation til downstream-brugerne og forbrugerne.
- Den "omvendte bevisbyrde" i REACH ændres fundamentalt, da industrien kun skal tilvejebringe yderst begrænset information, mens myndighederne står tilbage med hovedansvaret. Nøjagtigt som i den eksisterende kemikaliereregulering, hvis ineffektivitet netop var årsagen til at REACH kom på den politiske dagsorden.

Siden 1993 er der foretaget 83 fuldstændige risikovurderinger - i gennemsnit syv om året. Fortsætter man i samme hastighed vil det tage 4285 år at vurdere de 30.000 stoffer som er omfattet af REACH.

Danske medlemmer af Europa-Parlamentet vil styrke REACH

De danske medlemmer af Europa-Parlamentet vil sætte hensynet til miljøet og borgernes sundhed over snævre økonomiske hensyn, når de skal forhandle om EU's nye kemikalielovgivning (REACH). Det viser en rundspørge som Danmarks Naturfredningsforening, WWF, Greenpeace, Det Økologiske Råd og Forbrugerrådet foretog før valget til Europa-Parlamentet den 13. juni 2004. Langt de fleste kandidater svarede, at de er enige med os i at REACH-forslaget skal strammes op på væsentlige punkter.

I rundspørgen blev kandidaterne bedt om at svare "enig", "uenig" eller "ved ikke" til følgende ti spørgsmål:

- 1) Er du enig eller uenig i, at stoffer, der produceres i mængder under 1 tons pr. producent pr. år også bør registreres?
- 2) Er du enig eller uenig i, at datakravene til stoffer, der produceres i mængder mellem 1-10 tons bør ændres, således at de er tilstrækkelige til, at myndighederne kan foretage en indledende miljø- og sundhedsvurdering?
- 3) Er du enig eller uenig i, at alle de nuværende kriterier for harmoniseret klassificering og mærkning af farlige stoffer (inkl. miljøfarlighed, sundhedsfare, giftighed mv.) bør fastholdes i REACH?
- 4) Er du enig eller uenig i, at EU's eksisterende liste over farlige stoffer bør bevares og opdateres?
- 5) Er du enig eller uenig i, at det første skridt i en autorisationsprocedure bør være at undersøge, om det farlige stof kan erstattes med et mindre farligt stof?
- 6) Er du enig eller uenig i, at der ikke bør gives tilladelse til at producere et farligt stof, hvis der findes et tilgængeligt og sikrere alternativ?
- 7) Er du enig eller uenig i, at alle skadelige kemikalier, der findes i forbrugerprodukter skal registreres?
- 8) Er du enig eller uenig i, at forbrugerprodukter, der indeholder skadelige stoffer, skal mærkes tydeligt med en advarsel?
- 9) Er du enig eller uenig i, at de miljømæssige og sundhedsmæssige fordele ved REACH vejer tungere end de kortsigtede erhvervsøkonomiske omkostninger?
- 10) Er du enig eller uenig i, at krav om yderligere vurderinger af de erhvervsøkonomiske konsekvenser ikke bør forhale de politiske forhandlinger?

I nedenstående skema kan du se hvor mange af de ovenstående spørgsmål som de 14 valgte medlemmer af Europa-Parlamentet erklærede sig enige i.

Poul Nyrup Rasmussen (Socialdemokraterne)	Svarede ikke
Henrik Dam Kristensen (Socialdemokraterne)	10/10
Britta Thomsen (Socialdemokraterne)	Svarede ikke
Ole Christensen (Socialdemokraterne)	10/10
Dan Jørgensen (Socialdemokraterne)	10/10
Karin Riis-Jørgensen (Venstre)	10/10
Niels Busk (Venstre)	10/10
Anne E. Jensen (Venstre)	10/10
Gitte Seeberg (Konservative)	Svarede ikke
Margrete Auken (SF)	10/10
Anders Samuelsen (Radikale)	9/10
Mogens Camre (Dansk Folkeparti)	10/10
Jens-Peter Bonde (Junibevægelsen)	10/10
Ole Krarup (Folkebevægelsen mod EU)	10/10

Fotos: Europa-Parlamentet

Oversigt over forhandlingssituationen (juli 2005)

	Registrering	Godkendelse	Adgang til oplysninger	Andet
Kommis- sionens forslag	<ul style="list-style-type: none"> • Registrering af alle stoffer over 1 ton. • CMR-stoffer og stoffer over 1000 tons registreres efter 3 år med CSR (kemikalie-sikkerhedsrapport). • 100-1000 tons registreres efter 6 år med CSR. • 10-100 tons: registreres efter 11 år med CSR. • 1-10 tons registreres efter 11 år uden CSR. • 0-1 tons registreres ikke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omfatter CMR-stoffer i kategori 1 og 2, PBT- og vPvB-stoffer samt hormonforstyrrende stoffer og stoffer med PBT- og vPvB egenskaber. • Godkendelse kræver at risikoen for sundhed og miljø er tilstrækkeligt kontrolleret. • Substitution tilskyndes. • Godkendelser kan gøres tidsbegrænsede. 	<ul style="list-style-type: none"> • Videregivelse af oplysninger i forsyningskæden stopper når et kemikalie indarbejdes i en artikel. • Komplicerede procedurer for aktindsigt og omfattende fortrolighedshensyn i forhold til Agenturets dokumenter. 	<p>1) Harmoniseret klassificering på EU's "liste over farlige stoffer" skal kun omfatte CMR-stoffer og stoffer, der kan give luftvejsallergi. Klassificering af stoffer med andre effekter overlades til industrien.</p> <p>2) Et betydeligt antal stoffer er ikke omfattet af forslaget. Det gælder bl.a. de 70.000 stoffer som produceres/importeres i mængder under 1 ton.</p>
Sacconi (miljø)	<ul style="list-style-type: none"> • Vil fremskynde registrering af PBT- og vPvB-stoffer. • Støtter øgede oplysningskrav for kemikalier, der produceres/importeres i mindre mængder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Godkendelse kræver at der ikke findes passende alternative stoffer eller teknologier og der er iværksat foranstaltninger til at mindske eksponeringen og (i anden række) hvis risikoen for mennesker og miljø er under tilstrækkelig kontrol. • Godkendelser skal tidsbegrænses til højst fem år. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbejdstagere og forbrugere skal på anmodning gives adgang til sikkerhedsdatablade mv. • Agenturet skal offentligt gøre stort set alle ikke-fortrolige oplysninger på sin hjemmeside. 	<p>1) Ingen ændringer.</p> <p>2) Vil indføre en generel "duty of care".</p>
Ek (industri)	<ul style="list-style-type: none"> • Undtager genanvendte materialer, mineraler, malme, pulp mv. fra forordningens anvendelsesområde. • Stoffer i artikler skal kun registreres på foranledning af Agenturet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen ændringer. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktører længere nede i forsyningskæden og forbrugerne (hvis de anmoder herom) skal modtage oplysninger om tilstedeværelsen af farlige kemikalier. 	<p>1) Ingen ændringer.</p> <p>2) Vil indføre en generel "duty of care".</p>
Nassauer (indre marked)	<ul style="list-style-type: none"> • Radikal forandring af registreringssystemet i form af risikobaseret registrering. 	<ul style="list-style-type: none"> • Godkendelsesproceduren skal begrænses til registrerede stoffer (stoffer over 1 ton). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kraftig udvidelse af fortrolighedshensyn. 	<p>1) Forordningen skal slet ikke indeholde en særskilt fortegnelse over klassificering og mærkning.</p> <p>2) Ingen ændring.</p>
Rådet	<ul style="list-style-type: none"> • Nogle lande (inkl. DK) vil fremrykke registrering af PBT- og vPvB-stoffer og øge informationskrav til lavvolumenstoffer. • Nogle lande ønsker risikobaseret registrering. • Pæn opbakning til forslag om "et stof, en registrering". 	<ul style="list-style-type: none"> • Nogle lande (inkl. DK) ønsker yderligere tilskyndelse til substitution evt. med en substitutionspligt. 	<ul style="list-style-type: none"> • DK finder det vigtigt at der er "så stor åbenhed som muligt om arbejdet under REACH og om de kemiske stoffers egenskaber og anvendelse" og vil sikre, at REACH ikke strider mod Århuskonventionen. 	<p>1) DK mener at der skal være mulighed for fra sag til sag at kunne foreslå harmoniseret klassificering for andre farlige egenskaber end CMR og luftvejsallergi.</p> <p>2) Nogle lande (inkl. DK) vil indføre generel "duty of care".</p>

2

DN's holdning til REACH

2.1. DN's generelle holdning	29
2.2. Registrering	30
2.3. Godkendelse	32
2.4. Adgang til oplysninger	34
2.5. Klassificering og mærkning	34

2.1. DN's generelle holdning

Danmarks Naturfredningsforening ser EU-Kommissionens REACH-forslag som et skridt i den rigtige retning. Men der er behov for betydelige opstramninger hvis forslaget effektivt skal beskytte menneskers sundhed og miljøet mod farlige stoffer. Opstramningerne er også nødvendige, hvis EU skal opfylde det såkaldte generationsmål om, "at kemikalier inden 2020 kun skal fremstilles og anvendes på måder, der ikke indebærer en betydelig indvirkning på sundhed og miljø".

De fleste økonomiske konsekvensvurderinger viser, at der er et stort økonomisk råderum for forbedringer af Kommissionens forslag. REACH får ikke de dommedagsagtige konsekvenser for beskæftigelsen og den internationale konkurrenceevne som mange af industriens organisationer har hævdet. Tværtimod. Omkostningerne er overskuelige, og på længere sigt vil REACH fremme innovation og udvikling af mere sikre kemikalier og dermed styrke de europæiske virksomheders globale konkurrenceevne.

De forventede samfundsøkonomiske gevinster ved REACH er mindst dobbelt så høje som omkostningerne, og mange mennesker vil opleve en øget livskvalitet som slet ikke kan prissættes. Derfor er det forstemmende at mange europæiske politikere og erhvervsorganisationer i øjeblikket arbejder ihærdigt på at svække beskyttelsen af menneskers sundhed og miljøet for at spare nogle få milliarder euro eller holde hånden over de virksomheder, som mener, at de er i deres gode ret til at fortsætte deres fuldskala-eksperimenter med befolkningen og miljøet.

Når REACH er blevet et utroligt komplekst regelværk, så skyldes det ikke hensynet til menneskers sundhed og miljøet. Det skyldes de mange krumspring der, på foranledning af industriens organisationer, er gjort for at tilgodese snævre erhvervsøkonomiske interesser.

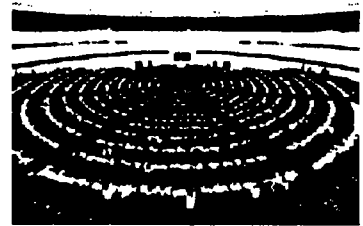
Danmarks Naturfredningsforening ønsker et REACH der er så enkelt som muligt og så krævende som muligt. Det kommende halve år bliver afgørende for årtiers kemikalierregulering i EU, og det er nu de danske politikere, embedsmænd, virksomheder og interesseorganisationer skal sætte alle kræfter ind på at præge forhandlingerne til gavn for menneskers sundhed og miljøet.

DN's fem hovedkrav

1. Registreringen af særligt farlige stoffer (såsom PBT- og vPvB-stoffer) skal fremskyndes.
2. Datakravene ved registrering af stoffer mellem 1-10 tons skal udvides væsentligt.
3. Særligt problematiske stoffer skal erstattes hvis der findes mere sikre alternativer (substitutionspligt).
4. Færre fortrolighedshensyn.
5. Mulighed for harmoniseret klassificering og mærkning af alle stoffer.

Gode ændringsforslag i Europa-Parlamentet

Danmarks Naturfredningsforenings holdning til REACH er afspejlet i en del af de over 3000 ændringsforslag der er fremsat i forbindelse med behandlingen i EU-Parlamentets udvalg.

Vi har gransket betænkningerne og ændringsforslagene fra Miljøudvalget (ENVI), Industriudvalget (ITRE) og Indre markedsudvalget (IMCO), og i tekstboksene på de følgende sider fremgår det hvilke ændringsforslag der ligger tættest på vores holdning til REACH.

2.2. Registrering

Registrering er REACH-systemets fundament, og hvis systemet skal fungere effektivt er det afgørende, at der tilvejebringes en grundlæggende viden om alle kemiske stoffer på markedet. Det er endvidere afgørende, at registreringsinformationen har en kvalitet, der gør det muligt at identificere de mest problematiske stoffer.

Generelle registreringskrav

Registrering bør ske efter tonnagegrænser, kombineret med prioriteret registrering af kendte stoffer med særligt farlige egenskaber. Den første registreringsfase (3 år efter direktivets ikrafttræden) bør således ikke kun omfatte stoffer fremstillet i mængder over 1000 tons og CMR-stoffer, men også andre kendte problematiske stoffer som PBT- og vPvB-stoffer. Det er helt uacceptabelt hvis vi skal vente i op mod 11 år på at få registreret disse stoffer.

Fremskyndet registrering af særligt problematiske stoffer (art. 21 (1a))

ENVI: 25, 580, 581, 582, 584
ITRE: 420, 421
IMCO: 438

Information om stoffer i mængder på 1-10 tons

Kravet om udarbejdelse af kemikaliesikkerhedsvurderinger og kemikaliesikkerhedsrapporter bør også gælde for stoffer i mængder på 1-10 tons. Informationskravene i Kommissionens forslag er helt utilstrækkelige da det ikke vil være muligt at identificere de særligt problematiske kemikalier ud fra disse informationer.

Kemikaliesikkerhedsrapport for stoffer i mængder på 1-10 tons (art. 13 (1))

ENVI: 535, 536
ITRE: 376
IMCO: 422, 423

Manglen på oplysninger betyder også, at kun få stoffer mellem 1-10 tons skal have et sikkerhedsdatablad. Dermed bliver det vanskeligere for downstream-brugerne at foretage en risikostyring som effektivt beskytter arbejdstagerne og forbrugerne mod farlige stoffer.

Med henblik på at sikre identifikationen af særligt problematiske stoffer bør følgende tre tests genindføres i forordningens Bilag V om "Obligatoriske standardoplysninger for stoffer, der produceres eller importeres i en mængde på 1 ton eller derover":

Indførelse af tre vigtige tests for stoffer i mængder på 1-10 tons (bilag V)

ENVI: 1104
ITRE: 50, 51, 52
IMCO: 873, 878, 879, 880

1. In-vitro cytotogenicitetsundersøgelse i pattedyrsceller (ikke-dyreforsøgstest som bidrager til at fastslå kræftfremkaldende/mutagene egenskaber);
2. Undersøgelse af væksthæmmende virkning på alger (giver indikation af giftigheden i vandmiljøet) og
3. nedbrydningstests (viser hvorvidt stoffet nedbrydes i miljøet).

Uden disse tests vil det ikke være muligt at identificere de kemikalier, som opfylder kriterierne for særligt problematiske stoffer eller for at udgøre en risiko for menneskers sundhed.

Information om lav-volumen stoffer

Ifølge det nuværende forslag skal stoffer, der produceres i mængder under 1 tons pr. producent pr. år, slet ikke registreres. Disse stoffer udgør imidlertid den største mængdemæssige andel af markedet, og effekten af disse stoffer kan være stor i de tilfælde hvor mange producenter hver især producerer stoffer i mængder under 1 ton. Derfor bør der, som minimum, indføres et simpelt notifikationssystem for de ca. 50-70.000 stoffer, der produceres i mængder under 1 ton pr. producent pr. år.

Duty of Care

En betydelig mængde stoffer i REACH-forslaget er som sagt ikke omfattet af registreringspligt. Det gælder bl.a. de 50.000-70.000 stoffer der produceres/importeres i mængder under 1 ton. Derudover betyder tidsfristerne for registrering, at der vil gå mange år før alle stoffer er registrerede. Der er derfor et stort behov for en generel og juridisk bindende forpligtigelse for industrien til at sikre en forsvarlig produktion og anvendelse af *alle* kemikalier. I REACH-jargon: "Duty of Care". Denne forpligtigelse vil sikre, at producenter og importører følger forsigtighedsprincippet, og holdes ansvarlige hvis det viser sig, at et kemikalie er farligt for mennesker eller miljø.

Duty of Care (art. 1)

ENVI: 177, 181, 184, 187

ITRE: 8, 128

IMCO: 297

Stoffer i artikler (produkter)

REACH-forslagets bestemmelser om registrering af kemiske stoffer i artikler er utilstrækkeligt. Det svageste led i forslaget er bestemmelsen om, at kemiske stoffer i artikler kun skal registreres, hvis de indgår i *artikler af samme art* med mere end 1 ton pr. år pr. producent. Dermed vil importører f.eks. kunne opdele importen i forskellige typer artikler (røde kuglepenne, blå kuglepenne, stole med armlæn, stole uden armlæn...) og dermed påvise, at grænseværdien på 1 ton ikke overskrides af det enkelte produkt.

Kemiske stoffer i artikler bør i stedet registreres, hvis de importeres i mængder over 1 ton pr. år *pr. importør*. Derudover bør kemiske stoffer i artikler registreres uanset, om det er hensigten at stofferne skal afgives under normal og forventet anvendelse af artiklerne eller ej. Erfaringerne med de bromerede flammehæmmere viser, at det er alt for usikkert at operere med så udefinerede begreber som "afgivelse under forventet anvendelse". Bromerede flammehæmmere tilsættes ikke elektroniske artikler for, at skulle afgives til omgivelserne, og der gik lang tid før man blev opmærksom på, at dette rent faktisk skete. Dette har betydet, at bromerede flammehæmmere i dag er vidt spredte i mennesker og miljø. Dette understreger behovet

Generel forpligtigelse til at registrere stoffer i artikler (art. 6 (1-7))

ENVI: 441, 442, 448, 451, 455

ITRE: 277, 285-288, 291-295

IMCO: 349, 360-363, 365-366,

for, at kemiske stoffer i artikler medtages uanset om der er en tilsigtet udledning eller ej. Dermed tages der også hånd om stoffernes farlighed i affaldsfasen.

Strammere tidsfrister for registrering

Tidsfristerne for registrering af stoffer på hhv. 3, 6 og 11 år bør strammes op. Med de foreslåede tidsfrister skriver vi i bedste fald 2017 før alle stoffer på markedet blot skal være registrerede. Dette vil gøre det umuligt at opfylde det såkaldte generationsmål om, "at kemikalier inden 2020 kun skal fremstilles og anvendes på måder, der ikke indebærer en betydelig indvirkning på miljøet". Der bør vedtages en maksimal tidsfrist på 8 år, også for stoffer i artikler.

Et stof - en registrering

Danmarks Naturfredningsforening støtter som udgangspunkt Storbritanniens og Ungarns ændringsforslag om tvungen deling af såvel data fra dyreforsøg som andre data om stoffernes egenskaber: "Et stof - en registrering". Ud over færre dyreforsøg vil forslaget medføre følgende fordele:

1. en reduktion i de administrative byrder på grund af et mindre antal registreringer;
2. mere pålidelig information på markedet, da stoffets dossier skal udarbejdes i enighed mellem alle producenter og importører;
3. hurtigere gennemgang af registreringerne og lettere adgang til information for downstream-brugere og andre interesserede aktører.

Det er imidlertid afgørende, at ændringer af denne karakter ikke udvander producenternes og importørernes individuelle ansvar. Det nuværende forslag sikrer f.eks., at en producent af et stof er ansvarlig for at producere eksponeringsscenarier for downstream-brugere i forsyningskæden. Dette ansvar skal bevares, da det er en afgørende mekanisme i forhold til sikre producenternes ansvar og sikre øge sikkerhed for downstream-brugerne.

2.3. Godkendelse

Godkendelsesordningen i REACH bør indrettes på en måde, der effektivt fremmer innovation og udvikling af sikre alternativer til de problematiske stoffer på markedet. Den skal sikre, at de meget problematiske stoffer erstattes af mere sikre alternative stoffer eller teknologier, hvor dette er muligt, eller at der udvikles sådanne alternativer.

Substitutionsprincippet skal være godkendelsesordningens fundament. Fortsat brug af meget problematiske stoffer bør kun godkendes hvis

1. der ikke findes mere sikre alternative stoffer eller teknologier,
2. det er bevist, at de samfundsøkonomiske fordele opvejer risikoen for menneskers sundhed eller miljøet, og
3. der træffes foranstaltninger til minimering af eksponeringen og udslip til miljøet.

Kommissionens forslag om, at der kan gives godkendelse hvis blot risikoen fra de særligt problematiske stoffer er "velkontrolleret" er helt uacceptabelt. For det første er det yderst tvivlsomt om der overhovedet findes sikre anvendelser af stoffer med PBT-, vPvB- og CMR-egenskaber. Disse stoffer fortsætter med at dukke op overalt i miljøet, i menneskers blod og andre steder hvor de ikke burde være. For det andet vil det mindske incitamentet til, og muligheden for, at finde og udvikle mere sikre alternativer. Endelig vil det fortsætte den fejlslagne kurs med meget omfattende og tidskrævende risikovurderinger af enkeltstoffer.

Solnedgangs-liste og tidsbegrænsede godkendelser

Ifølge Kommissionens forslag skal stoffer omfattet af godkendelsesordningen opføres på en bilagsliste med en "solnedgangsdato". Dette mener vi er positivt da listen vil fungere som et glimrende signal i forhold til hvilke stoffer, der helt bør udfases af produktionen.

Herudover bør alle godkendelser være tidsbegrænsede til højst fem år. Uden regelmæssige revisionsperioder vil der ikke være tilstrækkeligt incitament til innovation og udvikling af mere sikre alternativer.

Agenturets indhentning af oplysninger

Det kommendeagentur skal stå for indsamlingen af den nødvendige information og vidensindsamling med hensyn til substitution. I den forbindelse bør Agenturets udvalg have mulighed for at indhente yderligere oplysninger hos tredjepart og bestille uafhængige rapporter om mulige erstatninger. Disse yderligere oplysninger vil derefter være til udvalgenes rådighed, når de skal træffe beslutning om tilgængeligheden af mere sikre alternativer. Efterhånden som substitutionskravet genererer ny viden om alternativer, der er mindre skadelige, vil agenturet kunne opbygge en substantiel database med information om mulighederne.

Obligatorisk substitution hvis der findes bedre alternativer (art. 57 (2-3))

ENVI: 58, 690, 695, 696, 698,
ITRE: 1267, 1268, 1276, 1277
IMCO: 689, 690, 691, 692

Tidsbegrænsede godkendelser (art. 55 (1d) og 57 (6))

ENVI: 55, 652, 653, 704-707
ITRE: 893
IMCO: 680, 695, 697

Oplysninger og uafhængige rapporter om substitutionsmuligheder (art. 61 (3))

ENVI: 730, 731
ITRE: 939
IMCO: -

2.4. Adgang til oplysninger

Offentlighed i forvaltningen af REACH er en forudsætning for, at der i fremtiden kan sikres kontrol med reguleringen af kemiske stoffer i EU. Det skal sikres at procedurerne for adgang til informationer er i overensstemmelse med Århus-konventionen.

Det nuværende informationsniveau i REACH er meget sparsommeligt og giver industrien unødigt store rettigheder i forhold til at blokere for information omkring produktion og brug af kemikalier. Vi respekterer industriens ret til at tilbageholde blandt andet sammensætningsoplysninger, men der er ingen grund til, at oplysninger om registranters navne, tonnagegrupper, kemikaliesikkerhedsrapporter eller anvendelseskategorier skal betragtes som fortrolige. Disse oplysninger er relevante for beskyttelsen af miljøet og bør offentliggøres i overensstemmelse med Århus-konventionen. Registrantens navn er nødvendigt for at fjerne hindringer for udveksling af data og gennemførelse, og for at offentligheden kan se, hvem der fremstiller eller importerer et bestemt kemikalie.

Ansøgninger om information til medlemsstaterne bør forvaltes i overensstemmelse med direktiv 2003/4/EC. Den appelprocedure, med opsættende virkning, som der åbnes op for i Kommissionens forslag, giver grønt lys for talrige, forsinkede procedurer og udgør en begrænsning af direktiv 2003/4/EC.

Endelig bør man i overensstemmelse med Århus-konventionens bestemmelser om aktiv oplysningspligt sikre, at så meget som muligt af Agenturets data gøres frit tilgængeligt via databaser på Internet.

2.5. Klassificering og mærkning

Medlemslandenes myndigheder og Agenturet skal kunne foreslå harmoniseret klassificering og mærkning på EU-niveau for alle stoffer. I det nuværende REACH-forslag er medlemslandenes muligheder, for at lave harmoniseret klassificering, blevet begrænset til at man kun kan foreslå harmoniseret klassificering for fire sundhedsskadelige egenskaber; kræftfremkaldende, mutagene, reproduktionsforstyrrende (CMR) og stoffer der giver luftvejsallergi. Alle andre klassificeringer skal laves af industrien selv, herunder klassificering af miljøfarlige, giftige og sundhedsskadelige stoffer.

Færre fortrolighedshensyn (art. 116 (1-2))

ENVI: 364-374

ITRE: 1076

IMCO: 680, 695, 697

Ingen appelprocedure ved ansøgning om information (art. 115 (3))

ENVI: 350

ITRE: -

IMCO: 785, 787-801, 803

Mulighed for harmoniseret klassificering og mærkning af alle stoffer (art. 112 (1))

ENVI: 336

ITRE: 1055

IMCO: -

Specielt med hensyn til en miljøfare-klassifikation, sker der en stor forringelse, da industrien ikke vil være i stand til eller villig til at lave sådanne klassificeringer. Endvidere vil downstream-brugerne stå i en meget dårlig situation ved selvklassificering, da klassificeringen af nogle stoffer fra forskellige leverandører kan være modstridende.

Listen over farlige stoffer

EU's officielle "Liste over farlige stoffer" fastsætter i dag klassificerings- og mærkningsregler for omkring 7000 kemiske stoffer og stofgrupper. Vi risikerer, at halvdelen af stofferne på denne liste ryger helt ud, blandt andet fordi miljøfarlighed ikke længere er et kriterium, man skal bekymre sig om i denne sammenhæng.

Hvis "Listen over farlige stoffer" afskaffes, vil det være et alvorligt tilbageskridt i forhold til at beskytte mennesker og miljø, samtidig med at årtiers europæiske resultater og erfaringer med indsatsen mod farlige kemikalier skrottes. Et nyt REACH-system bør ikke fjerne et velfungerende og berettiget system – eller dele af det - uden at erstatte det med noget bedre.

Forbrugernes frie valg

Mærkning er den advarsel, som går direkte til både de professionelle og private forbrugere. Hvis der ikke er mærkning, vil forbrugerne ikke se resultatet af registreringen og vurderingsprocessen, og dermed fratages de muligheden for selv at vælge om de vil udsættes for fare.

Styggere stoffer ryger af "listen"

Stofferne PCB og kviksølv figurerer i dag på EU's liste over farlige stoffer med følgende kategoriseringer:

- "Giftigt ved indånding"
- "Kan ophobes i kroppen efter gentagen brug" og
- "Meget giftig for organismer, der lever i vand; kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet".

Ifølge Kommissionens forslag skal det være industriens eget ansvar at klassificere og mærke sådanne stoffer.

3

Danmark som frontløber

3.1. Danmark som frontløber	37
3.2. Muligheder for enegang	37
3.2. DN's forslag til danske initiativer	40

3.1. Danmark som frontløber

REACH vil ikke løse det kemiske kaos fra den ene dag til den anden. Tværtimod. Med de lange overgangsordninger i Kommissionens forslag vil der gå mange år inden vi for alvor ser resultater af REACH. I bedste fald vil vi være henne i 2017 før der er indsamlet data og sikkerhedsoplysninger om den sidste gruppe af stoffer i REACH, og derefter skal Agenturet og medlemslandene i gang med at vurdere hvilke af disse stoffer som skal ind under godkendelsesordningen mv.

Spørgsmålet er hvad Danmark bør gøre i mellemtiden for at styrke indsatsen mod det kemiske kaos – og hvad vi kan gøre.

De miljøpolitiske fremskridt i EU sker som regel ved, at der er enkelte lande, der går i spidsen på forskellige områder og at EU følger efter med forslag til fælles regulering. Når et eller flere lande først har vist, at det kan lade sig gøre, så bliver det også lettere at presse tilsvarende krav igennem på europæisk plan. Det er således takket være en mangeårig indsats i de nordiske lande, at EU nu styrker den fælles indsats mod farlige kemikalier.

Det er derfor afgørende at vi undgår en situation hvor danske politikere sidder med hænderne i skødet og dækker sig ind bag argumenter om, at indsatsen mod de farlige kemiske stoffer sker på EU-niveau. Selvom REACH stort set vil fjerne mulighederne for nationale lovgivningsinitiativer, så er der stadig muligheder for gå i front med en styrket dansk indsats mod de farlige stoffer.

3.2. Muligheder for enegang

Ifølge EF-traktatens artikel 28-29 må medlemslandene ikke have lovgivning, som holder andre EU-landes varer ude af deres marked. Nationale særregler kan dog (ifølge artikel 30) tillades, hvis de udelukkende tjener hensynet til menneskers og dyrs sundhed, beskyttelse af planter mv. og ikke har til formål at skabe handelshindringer.

Lovgivning

Et nationalt lovgivningsinitiativ til begrænsning eller forbud mod farlige kemiske stoffer skal anmeldes til EU-Kommissionen, som enten kan afvise eller godkende forslaget, eller udskyde det for i stedet at foreslå fælles EU-regler.

REACH vil stort set fjerne Folketingets mulighed for at vedtage nationale særregler på kemikalieområdet, men der er stadig muligheder for at styrke den danske indsats mod de farlige stoffer. Foto: Folketinget

Hidtil har Kommissionen accepteret at medlemslandene kan indføre national lovgivning, når der ikke findes EU-regler på det pågældende område. Det gælder således for en række af de danske kemikaliregler (herunder de danske forbud mod bly, cadmium og kviksølv) at de er blevet godkendt, fordi der på det tidspunkt ikke fandtes EU-regler på området.

Andre initiativer

I princippet kan alle aktiviteter som favoriserer eller forskelsbehandler bestemte landes produkter eller producenter opfattes som tekniske handelshindringer. Derfor skal økonomiske virkemidler såsom tilskud, afgifter og skattefritagelse også godkendes af Kommissionen. Selv oplysningskampagner kan betragtes som handelshindringer, hvis dokumentationen bag ikke er i orden. I 2003 fik Danmark således Kommissionen på nakken fordi Miljøstyrelsen gennemførte en kampagne med en generel advarsel mod bromerede flammehæmmere (se tekstboks).

Konsekvenserne af REACH

REACH-forordningen er almen gyldig og gælder umiddelbart i medlemslandene, uden at der skal udstedes nationale regler. Derudover udgør den en totalharmonisering af medlemslandenes kemikaliregulering, da den er fremsat med henvisning til EU-traktatens artikel 95 om det indre marked. Det betyder at medlemslandene som udgangspunkt hverken kan opretholde eller indføre nationale regler, som er anderledes end EU-reglerne.

REACH indeholder derudover en frihandelsklausul (artikel 125) om, at medlemsstaterne ikke må forbyde, begrænse eller forhindre fremstilling, import, markedsføring eller anvendelse af et kemisk stof i sig selv, i kemiske produkter eller i artikler, hvis kravene i REACH er opfyldt.

Miljøstyrelsen vurderer at REACH-forordningen derved vil kunne berøre særlige danske regler, som er vedtaget på områder, der i dag ikke er omfattet af EU-regler. Forordningen vil også kunne berøre særlige danske regler, der er mere omfattende end de EU-regler, der allerede er fastsat. For eksempel vil den kunne berøre de særlige danske regler for stoffer som bliver omfattet af godkendelsesordningen, herunder de generelle danske forbud mod bly, cadmium og kviksølv. Under godkendelsesordningen i REACH vil man nemlig i teorien kunne få tilladelse til en specifik anvendelse af disse stoffer og dermed markedsføring i hele EU.

EU-stridig oplysning

I efteråret 2001 gennemførte Miljøstyrelsen en kampagne mod bromerede flammehæmmere, som senere blev mødt med en åbningsskrivelse (første advarsel) fra Kommissionen.

I åbningsskrivelsen hævdede Kommissionen, at Danmark begik traktatbrud ved generelt at opfordre virksomheder til at undlade at markedsføre og anvende produkter, der indeholder bromerede flammehæmmere. Begrundelsen var, at Danmark ikke havde fremlagt tilstrækkelig videnskabelig dokumentation for den skadelige virkning af de bromerede flammehæmmere, som på daværende tidspunkt hverken var regulerede eller vurderede på EU-niveau.

Danmark bøjede desværre nakken uden at anfægte Kommissionens synspunkter, og satte en stopper for sagen ved at fjerne det kritiserede kampagnemateriale fra Internettet.

Efterfølgende har EU selv erkendt problemet og vedtaget et forbud mod to af de mest problematiske bromerede flammehæmmere, nemlig penta-BDE og octa-BDE.

Miljøgarantien

Efter vedtagelsen af REACH skal en *opretholdelse* af de særlige danske regler, der i dag gælder på områder, hvor REACH vil medføre en udvidelse af den hidtidige EU-regulering ske i henhold til miljøgarantien (EF-traktatens artikel 95, stk. 4). I så fald skal Danmark kunne dokumentere overfor Kommissionen, at de danske regler ikke er et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult handelshindring. Hvis det lykkes skal Kommissionen til gengæld omgående undersøge, om der er anledning til at foreslå en tilpasning af EU-reglerne.

Hvis Danmark skal *indføre* nye strengere regler i henhold til miljøgarantien, skal følgende betingelser være opfyldt: 1) Der skal være fremkommet nyt videnskabeligt belæg for miljøproblemet, 2) problemet skal være specifikt for Danmark og 3) det skal være opstået, efter at REACH blev vedtaget. Hvis disse betingelser tages bogstaveligt er de stort set umulige at opfylde, da det f.eks. er de færreste miljøproblemer, der er specifikke for en medlemsstat. Meget vil derfor afhænge af Kommissionens og EU-domstolens fortolkning af disse betingelser.

Sikkerhedsklausulen i REACH

Den sidste mulighed for nationale særregler er en sikkerhedsklausul i REACH-forslaget, der gør det muligt for medlemslandene at tage passende midlertidige foranstaltninger i de tilfælde, hvor det kan vises, at der er en risiko for menneskers sundhed og miljøet, selvom kravene i REACH er opfyldt i øvrigt.

Anvendelse af sikkerhedsklausulen skal straks meddeles Kommissionen, Agenturet og de øvrige medlemslande. Senest 90 dage efter modtagelsen af et forslag til nationale foranstaltninger skal Kommissionen enten godkende den foreløbige foranstaltning eller kræve at medlemsstaten ophæver foranstaltningen. Hvis foranstaltningen godkendes har medlemslandet derefter tre måneder til at udarbejde et dossier og forslag til regulering efter REACH-proceduren for begrænsninger på fællesskabsplan.

Tung bevisbyrde

Uanset hvad, så skal Danmark løfte en meget tung bevisbyrde hvis vi ønsker at gå i front med national kemikalie-regulering med henvisning til EF-traktatens artikel 30, miljøgarantien eller artikel 95, stk. 4 (miljøgarantien) eller sikkerhedsklausulen i REACH. En eventuel tvivl vil desværre typisk komme de mistænkte stoffer til gode, men lykkes det at overbevise om stoffernes risiko for menneskers sundhed eller miljøet, så vil vejen til fælles europæisk regulering til gengæld være væsentligt kortere end i dag.

3.2. DN's forslag til danske initiativer

Hvis Danmark i de kommende år skal fastholde sin position som foregangsland i indsatsen mod de farlige kemikalier, så vil det kræve mange ressourcer, hårdt arbejde, god fantasi og vilje til at afprøve grænserne i EU-retten.

Undskyldningen om, at vi kun kan gøre noget ved de farlige kemikalier gennem EU holder ikke. Selv om REACH stort set vil fratage medlemslandene retten til at vedtage nationale særregler på kemikalieområdet, er der stadig en lang række virkemidler som Danmark kan og bør benytte sig af efter vedtagelsen af REACH. Forhåbentlig vil en del af dem indgå i den nationale kemikaliehandlingsplan, som regeringen har bebudet i efteråret 2005.

Ressourcemæssig oprustning nødvendig

Først og fremmest bør Danmark gennemføre en massiv ressourcemæssig oprustning af kemikaliearbejdet. De nationale myndigheders og forskningsinstitutioners rolle i forhold til kemikalieindsatsen er langt fra udspillet med REACH. Hvis REACH skal blive en succes er der nemlig behov for aktive nationale myndigheder, som holder et vågent øje på EU's kemikalieagentur, og holder det ansvarligt, hvis det ikke varetager sine opgaver på tilfredsstillende vis. De danske myndigheder kommer også i højere grad til at føre tilsyn og kontrol med de varer som sælges på det danske marked, hvilket vil kræve yderligere tilførsel af ressourcer.

Stik imod de politiske løfter og målsætninger har VK-regeringen siden 2002 kørt sin økonomiske grønne hester ind over meget af det konkrete arbejde med kemikalier. Det er bl.a. gået ud over kemikalieinspektionen, risikovurderinger, kemikalier i forbrugerprodukter, informationskampagner om kemikalier, strategier, handlingsplaner, forskning og repræsentationen i EU. Kemilinjen, hvor befolkningen kunne ringe ind og få oplysninger om kemiske stoffer er også lukket. Lukningen af Den Grønne Fond og Rådet for renere produkter har også indirekte haft betydning for den danske indsats mod farlige kemiske stoffer.

Når retten til at udstede lovgivning på kemikalieområdet er deponeret i EU, så er det netop på de konkrete indsatsområder, at Danmark kan gøre en forskel i de kommende år. Sådanne aktiviteter bør derfor opprioriteres eller genetableres.

"Kemikalier, der anvendes i samfundet, må hverken give uønskede virkninger som kræft, mindsket forplantningsevne, ændret arvemasse eller påvirke sårbare økosystemer. I 2020 skal ingen produkter eller varer på markedet indeholde kemikalier med særligt problematiske sundheds- eller miljøeffekter (Generationsmålet)"

Danmarks nationale strategi for bæredygtig udvikling. 2002

Forskning og analyse

Solid faglig viden og dokumentation er helt afgørende hvis Danmark skal få nationale initiativer godkendt eller ud-bredt til hele EU, f.eks. gennem proceduren for begrænsninger i REACH. I de kommende år skal de farlige stoffer i højere grad bekæmpes med viden end med paragraffer, og bevillingerne til de danske forskningsinstitutioners og miljømyndigheders arbejde med forskning og analyser af kemikalier bør derfor øges væsentligt.

Danmark bør også styrke Miljøstyrelsens arbejde med at forudsige kemiske stoffers egenskaber ved hjælp af computermodeller – de såkaldte QSAR-modeller. Disse modeller kan forudsige toksiske effekter på miljøorganismer, dyr og mennesker og derved reducere brugen af forsøgsdyr samt virksomhedernes omkostninger i forbindelse med registrering i REACH. Miljøstyrelsen har, i forhold til andre europæiske miljømyndigheder, oparbejdet en unik kompetence på området, men siden 2002 har indsatsen desværre været nedprioriteret.

Nationalt forbud mod PFOS

Danmark bør snarest muligt følge Sverige og Storbritanniens eksempel og indføre et nationalt forbud mod PFOS (PerFlourOctanSulfonater). PFOS er svært nedbrydeligt i miljøet og kan føre til skader på leveren og andre af kroppens organer. Brugen af stoffet er heldigvis på retur, men det bruges stadig i produktionen af imprægneringsmidler, rengøringsmidler, brandslukningsskum m.m. Der er i dag ingen tvivl om at PFOS-relaterede stoffer har uønskede virkninger på mennesker og miljø, og at anvendelsen bør stoppes. Der skal handles nu.

EU har ingen regulering på området, men EU-Kommissionen er blevet bedt om at komme med et udspil på området. Så længe REACH ikke er vedtaget står det imidlertid Danmark frit for at presse yderligere på ved at anmelde et nationalt forbud til Kommissionen. Sammen med Sveriges og Storbritanniens forbud vil det øge presset på Kommissionen og EU's øvrige medlemslande, og dermed forbedre chancerne for vedtagelsen af et EU-forbud.

Listen over uønskede stoffer

Danmarks liste over uønskede stoffer (LOUS) har en vigtig adfærdsregulerende virkning på danske virksomheders omgang med uønskede kemikalier. En undersøgelse fra Danmarks Naturfredningsforening viste for nyligt at flere virksomheder har udfaset eller erstattet farlige kemiske stoffer med mere sikre alternativer på grund af LOUS. Li-

"Regeringen vil arbejde for, at farlige, ulovlige kemikalier ikke findes i vores produkter eller vores børns legetøj. Derfor ønsker regeringen at styrke indsatsen mod farlige, ikke tilladte kemikalier og vil gennemføre flere tilsynskampagner. Regeringen vil fremlægge en handlingsplan herom medio 2005."

*Regeringsgrundlaget,
17. februar 2005*

sten fungerer således som et vigtigt "vink med en vognstang", og arbejdet med den bør fortsættes. Miljøstyrelsen har selv pointeret, at listen ikke er udtømmende, da ny viden, ændrede forbrugsmønstre og nye internationale initiativer hele tiden kommer til. Derfor skal listen også fremover opdateres.

Oprustning af den produktorienterede miljøindsats

Øget forskning og udvikling, og herunder udvikling af miljøteknologi, er et centralt element i regeringens strategi for at gøre Danmark konkurrencedygtigt i fremtiden. I den forbindelse har der hidtil været fokuseret mest på behovet for omfattende investerings- og forskningsprogrammer der kan styrke Danmarks position inden for bioteknologi, nanoteknologi, informationsteknologi mv. Desværre er det svært at få øje på initiativer, som retter sig mod at styrke Danmarks konkurrenceevne ved at hjælpe udviklingen af renere produkter på vej ude i den enkelte virksomhed.

Danmarks produktorienterede miljøindsats er de senere år blevet skåret helt ind til benet. I dag er der ingen oplagte steder at henvende sig hvis en virksomhed f.eks. har brug for økonomisk støtte til at udvikle eller afprøve et nyt produkt uden farlig kemi. Den Grønne Fond blev lukket kort tid efter VK-regeringens tiltræden, og i 2003 røg bevillingen til Rådet for renere produkter.

Regeringen bør atter etablere en pulje som kan fremme udviklingen og markedsføringen af produkter uden skadelige kemikalier. Derudover bør der iværksættes en seriøs indsats for at fremme miljømærkning af produkter uden farlig kemi og indkøb af renere produkter i de offentlige virksomheder.

REACH skal med i Danmarks Lissabon-handlingsplan

Danmark bør gå i front og vise, at udvikling af sikre alternativer til de farlige kemikalier ikke er en trussel, men tværtimod vejen frem, hvis EU skal være konkurrencedygtig. Udvikling af alternativer til uønskede kemikalier bør derfor gøres til et centralt indsatsområde i forbindelse med den kommende nationale handlingsplan for miljøteknologi og den mere overordnede "Lissabon-handlingsplan" som Danmark i efteråret skal fremlægge i EU.

Danske frontløbere

Mange danske virksomheder gør det godt når det handler om udvikling og brug af sikre alternativer til de skadelige kemikalier. Den styrkeposition skal der bygges videre på. Her præsenteres to aktuelle eksempler:

Danisco

Danisco har udviklet en blødgører baseret på planteolier, som kan erstatte de hormonforstyrrende phthalater. GRINDSTED® SOFT-N-SAFE, som produktet hedder, blev i januar 2005 godkendt til markedsføring i hele EU. Danisco forventer salg for hundreder af millioner kroner, hvis det lykkes at trænge igennem på markedet.

Melitek

Uden at nogen for alvor har lagt mærke til dem herhjemme, har Falster-virksomheden Melitek fået stor succes på det kinesiske marked med miljøvenligt hospitalsudstyr uden blødgjort PVC. Meliteks produkt med navnet meliflex er blevet en salgssucces fordi de kinesiske hospitaler simpelthen har sprunget trinnet med blødgjort PVC over og gået direkte fra at anvende glasprodukter til at anvende blødgjort PVC-fri plast. Af konkurrencehensyn vil Melitek ikke sætte tal på fremgangen i Kina, men virksomheden vil gerne røbe at de har store kommercielle forventninger til det kinesiske marked.

4

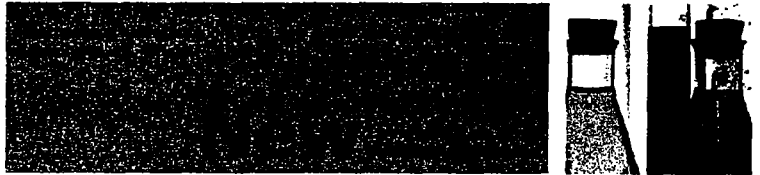
Yderligere information og ordliste

4.1. Yderligere information	44
4.2. Ordliste	47

4.1. Yderligere information

Ny kemikalielov, nyt politisk landskab

Den 18. oktober 2004 var Danmarks Naturfredningsforening i samarbejde med Forbrugerrådet vært for en international konference om REACH. Formålet var at spore debatten ind på de oprindelige mål med den nye kemikalielov: At beskytte miljøet og menneskers sundhed.

Konferencen blev gennemført med støtte fra Miljøstyrelsens Rådet for renere produkter og Nævnet vedr. EU-oplysning.

120 deltagere fra nær og fjern fik om formiddagen en grundig gennemgang af REACH-forslagets fordele og ulemper fra den danske malinggigant Hempel, de europæiske fagforeninger (ETUC), de europæiske miljøorganisationer (EEB) og de europæiske forbrugerorganisationer (BEUC). Disse indlæg blev efterfulgt af kommentarer fra MEP Margrete Auken, MEP Gitte Seeberg og den tyske MEP Holger Kraemer.

Om eftermiddagen blev REACH-forslaget sat på anklagebænken. Med DR-journalisterne Martin Krasnik og Poul Smidt i rollen som sagførere blev otte "vidner" afhørt om deres synspunkter på REACH. Du kan læse afskrifter af alle afhøringerne og dokumenter vedrørende formiddagens oplæg på www.dn.dk/nykemi

REACHinfo.dk

I nyhedsbrevet REACHinfo.dk giver Danmarks Naturfredningsforening, Forbrugerrådet, WWF Verdensnaturfonden, Greenpeace og Det Økologiske Råd ca. hver anden måned en opdatering på de politiske forhandlinger om REACH og relaterede begivenheder.

Målgruppen er politiske beslutningstagere, pressen, uddannelsesinstitutioner, interesseorganisationer og virksomheder.

Der kan bestilles gratis abonnement på www.REACHinfo.dk

REACHinfo.dk giver overblik og indsigt

For de fleste er det stort set umuligt at overskue og holde sig orienteret om hvad der rør sig omkring EU's forslag til en ny kemikalielov (REACH). Det findes ikke noget medie, som på en let tilgængelig måde giver overblik over relevante begivenheder, samt indsigt i de centrale politiske og faglige argumenter. Med REACHinfo.dk vil vi gøre forslaget og de hører anden måned.

Målgruppen er de politiske beslutningstagere, pressen, uddannelsesinstitutionerne, interesseorganisationerne og erhvervslivet.

REACHinfo.dk produceres af Danmarks Naturfredningsforening, Forbrugerrådet, WWF Verdensnaturfonden, Greenpeace og Det Økologiske Råd.

Udgivelser

- Nr. 5, juni 2005
- Nr. 4, april 2005
- Nr. 3, februar 2005
- Nr. 2, december 2004
- Nr. 1, oktober 2004

For at læse REACHinfo.dk skal du bruge programmet Adobe Reader. Hent det gratis her!

WWF FORBRUGER RÅDET DET ØKOLOGISKE RÅD GREENPEACE Danmarks Naturfredningsforening

Kildehenvisninger

Arthur D. Little (2002): Economic Effects of the EU substance policy

Cefic (2005): www.cefic.org/factsandfigures, juli 2005

Danmarks Naturfredningsforening (2005): Industriens anvendelse af Listen Over Uønskede Stoffer.

Danmarks Naturfredningsforening, Forbrugerrådet, Det Økologiske Råd, European Environmental Bureau og European Consumers' Organisation (2000): Chemicals Under the Spotlight – From Awareness to Action.

Dansk Industri (2005): Erhvervspolitik til tiden – 62 gode råd.

Det Økologiske Råd (1998): EU's miljøpolitik – kan frihandel og miljø forenes?

Det Økologiske Råd (2005): REACH – a leap forward for industry.

Europa-Kommissionen (2003): Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH), om oprettelse af et europæisk kemikalieagentur og om ændring af direktiv 1999/45/EF og forordningen om persistente organiske miljøgifte (KOM(2003)644)

Europa-Kommissionen (2003b): Extended Impact Assessment (SEC(2003)1171/3)

Europa-Parlamentet (2005): Adskillige notater med udvalgenes ændringsforslag til REACH.

European Environmental Bureau, EPHA Environment Network, Friends of the Earth Europe, Greenpeace, WECF og WWF (2005): NGOs' five key demands to improve REACH.

European Environmental Bureau and WWF (2005): REACH Impact Assessments – A Critical Evaluation of Impact Assessments carried out for Europe's chemical policy reform (REACH).

European Trade Union Technical Bureau for Health and Safety (2005): REACHing the workplace – How workers stand to benefit from the new European policy on chemical agents.

Greenpeace (2003): Consuming Chemicals – Hazardous Chemicals in House Dust as an Indicator of Chemical Exposure in the Home.

Inger Schörling (2004): REACH – What happened and Why? The Only Planet Guide to the Secrets of Chemicals Policy in the EU.

International Chemical Secretariat: Interactive walk-through of the REACH-proposal, Impacts of REACH and REACH plus – www.chemsec.org

Kemikalieinspektionen/Swedish Chemicals Inspectorate (2005): "Risk based" prioritisation in REACH?

KPMG business advisory services (2005): REACH – further work on impact assessment. A case study approach.

Norges Naturvernforbund (2004): Farlige forbindelser – om kjemikalieprodusenter, miljøgiftofre og ansvarspulver.

Miljøministeriet (2005): Samlenotat af 6. juni 2005 om rådsmøde (miljø) den 24. juni 2005, s. 53-93.

OECD (2001): Environmental Outlook for the Chemicals Industry.

WWF Detox Campaign (2004): The REACH files – a policy guide.

Ud over ovenstående kilder er der i researchen til denne rapport anvendt adskillige pressemeddelelser, holdningsnotater mv. fra de involverede parters hjemmesider.

4.2. Ordliste

Artikel: en genstand, som består af et eller flere stoffer eller præparater, og som under fremstillingen har fået en bestemt form, overflade eller beskaffenhed, som har større betydning for dens endelige funktion, end dens kemiske sammensætning har.

Anvendelse: enhver form for forarbejdning, anvendelse i præparater, opbevaring, behandling, påfyldning i beholdere, overførsel fra en beholder til en anden, blanding, fremstilling af en artikel eller enhver anden brug.

Begrænsning: Enhver betingelse for eller forbud mod fremstilling, anvendelse eller markedsføring af kemiske stoffer.

Bioakkumulerende stoffer: Stoffer, som kan ophobes i organismen således, at koncentrationen i disse er højere end i organismens føde eller det medium (for eksempel jord eller vand) der omgiver dem.

Biocider: biologisk aktive midler til ikke-landbrugsmæssige formål. Biocider kan anvendes til bekæmpelse af mikroskopiske organismer, såsom virus, bakterier, svampe og gær, og større organismer, såsom insekter, små gnavere (rotter, mus m.v.), bløddyr, alger og endog visse fugle.

Bromerede flammehæmmere: Kemikalier, der forhindrer brand i f.eks. TV, computere og bilinventar. De ophobes i miljøet og mistænkes for at være årsag til fosterskader og kræft.

CMR-stoffer: Fællesbetegnelse for stoffer, der er kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske.

DDT: Et forældet insektdræbende middel, klassificeret som POP (se listen). Blev forbudt i mange lande i 1970'erne, efter at det blev opdaget, at det ophobedes i kroppen på dyr og også blev sat i forbindelse med udryddelsen af visse fuglebestande

Downstream-bruger: enhver fysisk eller juridisk person etableret i Fællesskabet, bortset fra producenten eller importøren, som anvender et stof, enten alene eller i et præparat, som led i hans industrielle eller erhvervsmæssige aktiviteter. En distributør eller en forbruger er ikke en downstream-bruger.

Eksisterende stoffer: indført på det europæiske marked før 1981.

Forsigtighedspricippet: At skride ind for at forhindre en miljømæssig degradering ved at pege på truslen for alvorlig eller uomstødelig ødelæggelse, på trods af manglen på fuldstændig videnskabelig sikkerhed.

Hormonforstyrrende stoffer: Griber ind i hormonsystemets normale funktion hos både dyr og mennesker. De kan sidenhen sætte en lang række skadelige effekter i gang, på blandt andet reproduktionen, udviklingsmæssige og adfærdsmæssige problemer.

Nye stoffer: Stoffer som er indført efter 1981.

Miljøfremmede stoffer: Miljøfremmede stoffer er stoffer, som ikke findes i naturen under normale forhold.

Mutagene stoffer: Kemikalier eller stoffer som kan forårsage genetiske mutationer i alt liv.

PBT-stoffer: Fællesbetegnelse for persistente, bioakkumulerende og giftige.

PCB-stoffer: Dette er en stor gruppe kemikalier, som blev udviklet i 1950'erne og brugt som isoleringsmateriale i en lang række elektriske apparater – specielt transformere. De er tungnedbrydelige i naturen og findes nu i vores omgivelser over alt i verden. Selv i brystmælk. Til at begynde med, mente man, at de kun var lidt giftige, men nu er der flere og flere beviser på skadelige giftige virkninger – selv ved lave doser. PCB'er er klassificeret som POP'er.

Persistente stoffer: Betegnelse der anvendes for stoffer der i naturen enten er tungnedbrydelige eller ikke-nedbrydelige.

PFOS (PerFlourOctanSulfonater): Stoffer som er meget svært nedbrydeligt i miljøet. Stoffet, som er fundet i prøver fra mennesker, fugle, fisk og andre vandlevende dyr, kan føre til skader på leveren og andre af kroppens organer.

Phthalater: En gruppe af stoffer som bruges som blødgørere i bl.a. PVC-plast. Dibutylphthalat og diethylexylphthalat er klassificeret som skadelige for forplantningsevnen og fostre. Butylbenzylphthalat er foreslået klassificeret som skadelige for fostre.

Polymerer: polymerer er stoffer med en høj molarvægt, hvis struktur hovedsageligt er et resultat af en gentagelse af enheder med lav molarvægt (monomerer). Plast er et eksempel herpå.

POP'er (persistente organiske forureningskilder): En gruppe kemikalier, som er yderst giftige, tungnedbrydelige og bioakkumulerende, og som også kan klare at blive transporteret over store afstande. 12 POP'er er i øjeblikket identificeret af FN, og er ved at blive udfaset globalt.

Præparat: blandinger eller opløsninger, der er sammensat af to eller flere stoffer.

PVC (poly vinyl chlorid): en plastik polymer, der bruges til mange forskellige ting. Dens fysiske egenskaber forandres (blødgøres f.eks.) ved at tilsætte forskellige kemiske tilsætningsstoffer, f.eks. phthalater. PVC afgiver desuden de meget farlige kemikalier, dioxiner, når det brændes.

REACH: En engelsk forkortelse for Registration, Evaluation and Authorisation of CHemicals.

Stof: Et grundstof og forbindelser heraf, naturligt eller industrielt fremstillet, inklusive sådanne tilsætningsstoffer, som er nødvendige til bevarelse af stoffets stabilitet, og sådanne urenheder, som følger af fremstillingsprocessen, bortset fra opløsningsmidler, som kan udskilles, uden at det påvirker stoffets stabilitet eller ændrer dets sammensætning.

Toksicitet: Kemiske stoffers skadelige virkninger på levende organismer.

vPvB-stoffer: Meget tungnedbrydelige og meget bioakkumulerende stoffer. Dette er blandt de værste kemikalier. De forbliver giftige i usædvanlig lang tid og de akkumuleres i dyr og mennesker.

Økotoksicitet: Kemiske stoffers skadelige virkninger på dyr og planter.

REACH eller kemisk kaos

Får EU styr på det kemiske kaos, eller skal vi alle fortsat udsættes for tusindvis af kemikalier, hvis virkning ingen kender? Det afgøres i det kommende halve til hele år, hvor Europa-Parlamentet og Ministerrådet skal forhandle EU's nye kemikalielov (REACH) på plads. I denne rapport gør Danmarks Naturfredningsforening status over de hidtidige forhandlinger og beskriver perspektiverne for en aftale, der effektivt beskytter mennesker og miljøet mod farlige kemiske stoffer. Derudover præsenterer vi en række bud på, hvordan Danmark i de kommende år kan fastholde sin status som foregangsland på kemikalieområdet.

**Du har brug for naturen.
Og den har brug for dig!**

Danmarks Naturfredningsforening
Masnedøgade 20
2100 København Ø.
Tlf. 39 17 40 00
www.dn.dk

**Danmarks
Naturfredningsforening**